

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ
РЕЗУЛЬТАТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «РЕВАЛЬВО»**

здобувача: Дитиненко Світлани Анатоліївни

Науковий керівник: д.е.н., проф. Гнилицька Л.В.

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувача кафедри: д.е.н., доцент Цятковська О.В.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 63 сторінки, 14 таблиць, список використаних джерел із 30 найменувань, додатки.

«Побудова системи обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО»

Об'єктом дослідження є доходи, витрати та фінансові результати в системі управління операційною діяльністю суб'єктів господарювання

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та організаційних аспектів обліку витрат, доходів та фінансових результатів операційної діяльності

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування сутності витрат, доходів і фінансових результатів операційної діяльності і надання практичних рекомендацій щодо побудови ефективної системи їх обліку у ТОВ «РЕВАЛЬВО».

Завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність доходів, витрат та фінансових результатів;
- здійснити класифікацію доходів та витрат операційної діяльності з метою їх обліку та управління;
- оцінити вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності ТОВ «Ревальво» на побудову системи обліку доходів і витрат операційної діяльності;
- розкрити компоненти облікової політики ТОВ «Ревальво» щодо відображення доходів і витрат операційної діяльності;
- охарактеризувати документальне оформлення та порядок обліку витрат операційної діяльності;
- розкрити документальне оформлення та порядок обліку доходів та фінансових результатів операційної діяльності;
- розкрити інформацію про доходи, витрати і фінансові результати у фінансовій та внутрішній звітності ТОВ «Ревальво»;
- надати рекомендації щодо удосконалення обліку доходів та витрат в умовах цифровізації інформаційних потоків ТОВ «Ревальво».

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість дослідження полягає у систематизації та поглибленні наукових підходів до трактування сутності доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності, а також у виявленні взаємозв'язку між обліковими процесами та ефективністю фінансового управління підприємством. У межах роботи було уточнено понятійно-категоріальний апарат та узагальнено підходи до класифікації доходів і витрат, що сприяє розвитку теорії бухгалтерського обліку в умовах цифровізації.

Методична значущість полягає у формуванні прикладного інструментарію дослідження системи обліку доходів, витрат і фінансових результатів на підприємстві. У роботі запропоновано структурований підхід до оцінки чинної облікової політики, методику аналізу облікових процедур, а також критерії

ефективності розкриття інформації у звітності. Застосування таких методичних підходів дозволяє виявляти слабкі місця у системі обліку та обґрунтовувати напрями її вдосконалення.

Практична значущість отриманих результатів зумовлена можливістю їх застосування у діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» для підвищення прозорості, точності та своєчасності обліку доходів і витрат. Запропоновані рекомендації щодо удосконалення облікових процесів, зокрема в умовах цифровізації, сприятимуть підвищенню якості управлінських рішень, зниженню ризиків помилок у звітності та оптимізації витратної частини операційної діяльності. Отримані результати також можуть бути використані іншими підприємствами подібного профілю для модернізації облікової системи.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2025

Рік захисту роботи: 2025

Ключові слова: доходи, витрати, фінансовий результат, операційна діяльність, бухгалтерський облік, облікова політика, цифровізація обліку, ТОВ «РЕВАЛЬВО»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ....	7
1.1. Економічна сутність доходів, витрат та фінансових результатів.....	7
1.2. Класифікація доходів та витрат операційної діяльності.....	13
1.3. Вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» на побудову системи обліку доходів і витрат операційної діяльності.....	20
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У ТОВ «РЕВАЛЬВО» ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	24
2.1. Компоненти облікової політики ТОВ «РЕВАЛЬВО» щодо відображення доходів і витрат операційної діяльності.....	24
2.2. Документальне оформлення та облік витрат операційної діяльності.....	32
2.3. Документальне оформлення та облік доходів та фінансових результатів операційної діяльності.....	35
2.4. Розкриття інформації про доходи, витрати і фінансові результати у фінансовій та внутрішньогосподарській звітності ТОВ «РЕВАЛЬВО».....	38
2.5. Удосконалення обліку доходів та витрат в умовах цифровізації інформаційних потоків ТОВ «РЕВАЛЬВО».....	46
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ.....	59

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах функціонування національної економіки, що характеризуються високим рівнем нестабільності зовнішнього середовища, зростаючою конкуренцією та необхідністю цифрової трансформації бізнес-процесів, ефективне управління доходами, витратами та фінансовими результатами операційної діяльності підприємств набуває особливої важливості. Облік цих показників виступає не лише інструментом фіксації господарських процесів, а й основою для обґрунтованого прийняття управлінських рішень, оцінювання економічної ефективності та формування стратегії розвитку суб'єкта господарювання.

Одним із ключових завдань підприємства в системі фінансово-господарської діяльності є забезпечення достовірного, своєчасного та повного відображення доходів і витрат, що прямо впливають на визначення фінансових результатів. Побудова ефективної системи обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності дозволяє формувати релевантну інформацію для внутрішніх і зовнішніх користувачів, своєчасно виявляти відхилення, оцінювати рентабельність та визначати напрями оптимізації витратної частини діяльності.

Для підприємств, що функціонують у динамічному середовищі, зокрема для ТОВ «РЕВАЛЬВО», важливо впроваджувати сучасні підходи до організації облікових процесів, що передбачають автоматизацію обліку, адаптацію до вимог цифрової економіки, а також гармонізацію з міжнародними стандартами фінансової звітності. У цьому контексті актуальним є аналіз впливу організаційно-технологічних особливостей діяльності підприємства на формування облікової політики та вибір методичних підходів до обліку доходів, витрат і фінансових результатів.

Отже, дослідження питань удосконалення системи обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності є на часі, оскільки забезпечує

підвищення ефективності управління фінансовими потоками, сприяє досягненню стабільного розвитку підприємства та відповідає сучасним вимогам економічного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методологічні аспекти формування і обліку фінансових результатів були предметом досліджень багатьох вчених, серед яких значний внесок зробили вітчизняні науковці: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, С.Ф. Голов, А.Г. Загородній, О.О. Вороніна. Зокрема, проблеми формування та обліку фінансових результатів на підприємствах торгівлі вивчали такі науковці, як Н.О. Власова, О.А. Круглова, Л.В. Семерунь, Т.В. Андросова, С.В. Князь, Н.П. Ілюхіна. Незважаючи на численні дослідження в цій галузі, існує ще багато не вирішених питань, які потребують подальшого обговорення та розробки оптимальних підходів до вдосконалення методології формування і обліку фінансових результатів, зокрема, створення єдиного підходу до визначення сутності «фінансових результатів» та вдосконалення методології їх обліку з урахуванням специфіки діяльності підприємства.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування сутності витрат, доходів і фінансових результатів операційної діяльності і надання практичних рекомендацій щодо побудови ефективної системи їх обліку у ТОВ «РЕВАЛЬВО».

Завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність доходів, витрат та фінансових результатів;
- здійснити класифікацію доходів та витрат операційної діяльності з метою їх обліку та управління;
- оцінити вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» на побудову системи обліку доходів і витрат операційної діяльності;
- розкрити компоненти облікової політики ТОВ «РЕВАЛЬВО» щодо відображення доходів і витрат операційної діяльності;
- охарактеризувати документальне оформлення та порядок обліку витрат операційної діяльності;
- розкрити документальне оформлення та порядок обліку доходів та фінансових результатів операційної діяльності;

- розкрити інформацію про доходи, витрати і фінансові результати у фінансовій та внутрішній звітності ТОВ «РЕВАЛЬВО»;

- надати рекомендації щодо удосконалення обліку доходів та витрат в умовах цифровізації інформаційних потоків ТОВ «РЕВАЛЬВО».

Об'єкт дослідження. Доходи, витрати та фінансові результати в системі управління операційною діяльністю суб'єктів господарювання.

Предмет дослідження. Сукупність теоретико-методичних та організаційних аспектів обліку витрат, доходів та фінансових результатів операційної діяльності.

Методи дослідження. У процесі дослідження було використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечили комплексний підхід до розв'язання поставлених завдань. Теоретичне обґрунтування сутності доходів, витрат і фінансових результатів здійснювалося із застосуванням методів аналізу, синтезу, індукції та дедукції. Для дослідження організаційно-технологічних аспектів облікової системи підприємства було використано структурно-логічний та функціональний аналіз. Оцінка чинної практики обліку доходів і витрат у ТОВ «РЕВАЛЬВО» ґрунтувалася на застосуванні порівняльного аналізу, економіко-статистичних методів і методів узагальнення. Для візуалізації результатів дослідження застосовувалися графічні методи.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість дослідження полягає у систематизації та поглибленні наукових підходів до трактування сутності доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності, а також у виявленні взаємозв'язку між обліковими процесами та ефективністю фінансового управління підприємством. У межах роботи було уточнено понятійно-категоріальний апарат та узагальнено підходи до класифікації доходів і витрат, що сприяє розвитку теорії бухгалтерського обліку в умовах цифровізації.

Методична значущість полягає у формуванні прикладного інструментарію дослідження системи обліку доходів, витрат і фінансових результатів на підприємстві. У роботі запропоновано структурований підхід до оцінки чинної

облікової політики, методику аналізу облікових процедур, а також критерії ефективності розкриття інформації у звітності. Застосування таких методичних підходів дозволяє виявляти слабкі місця у системі обліку та обґрунтовувати напрями її вдосконалення.

Практична значущість отриманих результатів зумовлена можливістю їх застосування у діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» для підвищення прозорості, точності та своєчасності обліку доходів і витрат. Запропоновані рекомендації щодо удосконалення облікових процесів, зокрема в умовах цифровізації, сприятимуть підвищенню якості управлінських рішень, зниженню ризиків помилок у звітності та оптимізації витратної частини операційної діяльності.

Отримані результати також можуть бути використані іншими підприємствами подібного профілю для модернізації облікової системи.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Економічна сутність доходів, витрат та фінансових результатів

Доходи, витрати та фінансові результати є основними елементами бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємств, що дозволяють визначати ефективність їх господарської діяльності. Правильне розуміння і облік цих економічних категорій є важливими не тільки для внутрішнього управління підприємством, а й для зовнішніх користувачів фінансової інформації, таких як інвестори, кредитори та податкові органи. Дослідження сутності цих понять дозволяє з'ясувати основні принципи їх класифікації та обліку, що сприяє більш точному аналізу.

Доходи – це економічні вигоди, які отримує підприємство в результаті здійснення своєї господарської діяльності, що виражаються у збільшенні активів або зменшенні зобов'язань. До доходів відносяться як операційні доходи, пов'язані з основною діяльністю підприємства, так і неопераційні доходи, що виникають в результаті інших подій або операцій, наприклад, від продажу цінних паперів.

Витрати – це економічні затрати, які здійснює підприємство для забезпечення своєї діяльності, досягнення встановлених цілей і отримання доходів. Витрати можуть бути поточними (пов'язаними з основною діяльністю) та капітальними (які передбачають придбання необоротних активів). Витрати включають в себе амортизацію, заробітну плату, витрати на сировину, матеріали тощо [1; 2].

Фінансові результати – це підсумок діяльності підприємства, що визначається як різниця між доходами і витратами за певний період. Основним фінансовим результатом є прибуток, що виникає при перевищенні доходів над

витратами, або збиток, що виникає внаслідок перевищення витрат над доходами. Фінансові результати є ключовим індикатором ефективності діяльності підприємства та впливають на його податкові зобов'язання, репутацію і здатність залучати інвестиції.

У системі національних стандартів бухгалтерського обліку доходи та витрати мають чітке нормативне визначення, яке закладене в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Згідно з ним, доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які зумовлюють зростання власного капіталу підприємства, за винятком випадків, що стосуються внесків власників. Витрати, навпаки, означають зменшення економічних вигод у результаті вибуття активів або виникнення зобов'язань, що веде до зменшення власного капіталу, крім розподілу капіталу між власниками.

Більш деталізоване розкриття сутності доходів подається у НП(С)БО 15 «Дохід». У стандарті вказано, що дохід визнається, коли існує ймовірність надходження економічних вигод і його можна достовірно оцінити. Основними видами доходів у складі операційної діяльності є: дохід від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг, а також інший операційний дохід, який включає доходи від операційної оренди активів, доходи від штрафів, пені, курсові різниці тощо. Ключовим критерієм визнання є передача ризиків і вигод, пов'язаних із правом власності, та відсутність управлінського контролю за активом.

НП(С)БО 16 «Витрати» розкриває порядок обліку витрат, які визнаються в момент їх виникнення, за умови, що їх можна достовірно оцінити і вони спричиняють зменшення економічних вигод. Основні групи витрат, що формують фінансовий результат операційної діяльності, включають: собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати. Така класифікація витрат дає змогу не лише оцінити ефективність діяльності підприємства, а й забезпечує аналітичну основу для управлінських рішень.

Економічну сутність доходів, витрат та фінансових результатів як об'єктів бухгалтерського обліку досліджувала значна кількість науковців.

Зокрема М.Т. Білуха вважає, що доходи є ресурсами, що надходять на підприємство в результаті його господарської діяльності. Вчений визначає доходи як збільшення економічних вигод, що виражаються в збільшенні активів або зменшенні зобов'язань. Водночас, для правильного обліку цих ресурсів важливо враховувати, що доходи мають відображати не лише фактичні надходження, але й очікувані, що особливо важливо для прогнозування фінансових результатів у майбутньому [4].

Ф.Ф. Бутинець, у свою чергу, акцентує увагу на тому, що витрати є економічними затратами, які підприємство здійснює для досягнення своїх цілей. Витрати можуть бути як поточними, так і капітальними, в залежності від того, чи мають вони вплив на створення доданої вартості чи просто на поточне функціонування підприємства. Бутинець підкреслює, що правильне формування та класифікація витрат є основою для визначення ефективності діяльності підприємства і забезпечення оптимізації його фінансових потоків [5].

Ю.А. Верига вважає, що фінансові результати є показником, який визначає економічний стан підприємства. Фінансові результати виникають внаслідок співвідношення доходів і витрат, що здійснюються підприємством. Підсумковий фінансовий результат, що відображається у вигляді прибутку або збитку, є індикатором не тільки поточного стану справ на підприємстві, а й його перспектив розвитку. Верига звертає увагу на важливість врахування специфіки діяльності підприємства при визначенні фінансових результатів, оскільки різні галузі мають різні економічні умови [6].

С.Ф. Голов і А.Г. Загородній акцентують на необхідності вдосконалення методології обліку фінансових результатів з урахуванням специфічних характеристик діяльності підприємства. Вони підкреслюють, що одна з головних проблем обліку фінансових результатів полягає у відсутності єдиного підходу до класифікації доходів і витрат, що створює труднощі в аналізі і оцінці фінансових результатів. Зокрема, різні підходи до розподілу витрат на постійні та змінні витрати можуть впливати на оцінку фінансових результатів [7].

О.О. Вороніна додає, що одним із важливих аспектів є коректне відображення доходів і витрат у фінансовій звітності підприємства. Вона наголошує на важливості розкриття повної та достовірної інформації про фінансові результати для зовнішніх користувачів, таких як інвестори, банки, постачальники та податкові органи. Від того, наскільки точно й чітко підприємство відображає свої фінансові результати, залежить його репутація та здатність залучати інвестиції [8].

Усі зазначені дослідники підтверджують важливість правильної класифікації доходів, витрат і фінансових результатів для досягнення високої ефективності фінансового управління на підприємстві. Вони підкреслюють, що для вдосконалення методології обліку і оцінки фінансових результатів необхідно розробити єдині підходи та врахувати специфіку діяльності кожного підприємства, що дасть змогу не лише покращити внутрішній облік, а й забезпечити точну фінансову звітність для зовнішніх користувачів.

Таким чином, дослідження вчених свідчать про те, що хоча питання формування та обліку доходів, витрат і фінансових результатів вже багаторазово обговорювалося, залишається багато аспектів, які потребують подальшого вдосконалення. Для цього необхідно враховувати сучасні економічні реалії, розвиток цифрових технологій, а також специфіку діяльності кожного підприємства.

Таблиця 1.1 надає загальний огляд сутності доходів, витрат та фінансових результатів підприємства, зокрема розкриває їх визначення, приклади та вплив на фінансовий результат діяльності. У таблиці представлені основні категорії, що характеризують фінансовий стан підприємства: доходи, витрати та фінансовий результат, зокрема їх класифікація на операційні та інші доходи та витрати.

Фінансовий результат підприємства є важливим показником, що відображає ефективність його діяльності в умовах змінного економічного середовища. Як свідчить аналіз, наведений у таблиці 1.1, основними категоріями, які визначають фінансовий результат, є доходи та витрати. Кожна з цих категорій має свій вплив на кінцевий результат діяльності організації, зокрема на її здатність генерувати прибуток та забезпечувати сталий розвиток.

Таблиця 1.1 – Сутність доходів, витрат та фінансових результатів підприємства

Категорія	Сутність	Приклади	Вплив на фінансовий результат
Доходи	Економічні вигоди, отримані підприємством у результаті діяльності	Виручка від реалізації продукції, орендна плата, відсотки	Збільшують фінансовий результат (прибуток)
Витрати	Зменшення економічних вигод у формі вибуття активів або виникнення зобов'язань	Витрати на сировину, зарплату, амортизація, комунальні платежі	Зменшують фінансовий результат (прибуток)
Фінансовий результат	Різниця між доходами і витратами за певний період	Прибуток або збиток підприємства	Відображає ефективність господарської діяльності
Операційні доходи	Доходи, пов'язані з основною діяльністю підприємства	Дохід від реалізації продукції, послуг	Формують основну частину прибутку
Операційні витрати	Витрати, пов'язані з основною діяльністю	Собівартість реалізованої продукції, витрати на збут	Зменшують прибуток від основної діяльності
Інші доходи	Доходи, не пов'язані з основною діяльністю	Продаж необоротних активів, штрафи, курсові різниці	Можуть суттєво змінити фінансовий результат
Інші витрати	Витрати, не пов'язані з основною діяльністю	Втрати від списання активів, штрафи	Можуть призвести до зниження чистого прибутку

Джерело: складено автором на основі [10;11]

Доходи підприємства являють собою економічні вигоди, що отримуються внаслідок його господарської діяльності, і є основою формування прибутку. Вони можуть бути представлені різними видами діяльності, такими як виручка від реалізації продукції, орендна плата або відсотки від фінансових операцій. Відзначається, що дохід є основним джерелом фінансування діяльності підприємства, а також інвестиційних проєктів і виплат дивідендів. Водночас важливою є не лише величина доходів, а й їхня стабільність та сталість, що визначає фінансову стійкість підприємства в умовах змінного ринкового середовища.

Витрати підприємства – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або виникнення зобов'язань. Вони відображають витрати, пов'язані з

виробничою і комерційною діяльністю, а також з іншими аспектами функціонування організації. Зокрема, це можуть бути витрати на сировину, заробітну плату, амортизацію, комунальні платежі тощо. Витрати безпосередньо знижують фінансовий результат, оскільки вони є складовою частиною виробничих процесів і необхідними для забезпечення функціонування підприємства. Зниження витрат або їх оптимізація є важливим завданням для підприємства, оскільки це дозволяє підвищити ефективність і рентабельність.

Фінансовий результат, у свою чергу, визначається як різниця між доходами та витратами за певний період. Цей показник є відображенням результативності господарської діяльності підприємства. У разі, коли доходи перевищують витрати, підприємство отримує прибуток, що свідчить про ефективність його діяльності та стабільність. У протилежному випадку – при перевищенні витрат над доходами – підприємство зазнає збитків, що може вказувати на наявність проблем у його господарській діяльності або на несприятливі умови ринку [10].

Особливе значення для оцінки фінансового результату мають операційні доходи та операційні витрати, які безпосередньо пов'язані з основною діяльністю підприємства. Операційні доходи є основним джерелом прибутку, тоді як операційні витрати є необхідними для здійснення цієї діяльності. Оцінка цих категорій дає змогу зрозуміти реальну ефективність основного бізнесу підприємства і визначити ключові фактори, що впливають на його рентабельність.

Крім того, важливу роль відіграють інші доходи та інші витрати, які не пов'язані безпосередньо з основною діяльністю підприємства, але можуть суттєво змінити фінансовий результат. Інші доходи, такі як продаж необоротних активів, штрафи або курсові різниці, можуть впливати на фінансовий результат як позитивно, так і негативно. Водночас інші витрати, такі як втрати від списання активів або штрафи, можуть призвести до значного зниження чистого прибутку, навіть якщо вони не є частиною основної діяльності [11].

Отже, система управління доходами та витратами є ключовою для забезпечення фінансової стійкості підприємства. Збалансоване управління цими категоріями дозволяє не тільки підтримувати прибутковість, а й сприяє

ефективному використанню ресурсів підприємства. Успішне планування та контроль за доходами і витратами є основою для забезпечення довгострокового розвитку організації, підвищення її конкурентоспроможності та забезпечення високої фінансової стабільності в умовах змінного ринкового середовища.

1.2 Класифікація доходів і витрат операційної діяльності з позицій обліку та управління

Класифікація доходів та витрат операційної діяльності є важливою складовою фінансового обліку та аналізу, оскільки дозволяє чітко визначити джерела доходів і види витрат, що безпосередньо пов'язані з основною діяльністю підприємства. Важливість цієї класифікації полягає в її здатності забезпечити прозорість фінансових результатів підприємства, спростити процеси планування, прогнозування та контролю за ефективністю операційної діяльності.

Доходи та витрати операційної діяльності включають всі фінансові операції, що виникають внаслідок основної діяльності підприємства - виробництва товарів чи надання послуг. Це ключові показники для оцінки ефективності діяльності підприємства, оскільки вони безпосередньо впливають на величину прибутку чи збитку, який підприємство отримує від своєї основної діяльності.

Класифікація доходів і витрат операційної діяльності є важливою складовою бухгалтерського обліку, що дозволяє ефективно управляти фінансовими потоками підприємства та здійснювати комплексний аналіз його діяльності. Застосування цієї класифікації забезпечує не лише дотримання вимог нормативних актів, а й створення належних умов для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Визначення ключових рахунків, таких як доходи від реалізації, собівартість, адміністративні витрати, витрати на збут, а також інші операційні доходи та витрати, дає можливість здійснювати докладний фінансовий аналіз та виявляти критичні фактори, що впливають на прибутковість

підприємства. У табл. 1.2 надано характеристику доходів та витрат операційної діяльності, з позицій їх відображення в бухгалтерському обліку.

Таблиця 1.2 – Характеристика рахунків доходів і витрат операційної діяльності в контексті їх облікового відображення

Назва рахунку	Що обліковується	Джерело даних	Вплив на фінансовий результат
1	2	3	4
Доходи від реалізації	Відображає виручку від реалізації готової продукції, товарів, робіт і послуг, які є основним видом діяльності підприємства.	Договори з покупцями, видаткові накладні, акти виконаних робіт, податкові накладні, первинні облікові документи	Безпосередньо формує дохідну частину фінансового результату. Збільшення показника – позитивний вплив на прибутковість підприємства.
Інший операційний дохід	Включає доходи, які не є основною діяльністю, але виникають у межах операційного циклу: оренда, штрафи, курсові різниці, списання кредиторки.	Звіти про орендні надходження, акти звірки, довідки бухобліку, виписки банку, внутрішні бухгалтерські записи	Підвищує загальний обсяг операційних доходів, що дозволяє краще покривати операційні витрати.
Собівартість реалізації	Відображає фактичну вартість реалізованої продукції чи послуг: прямі матеріальні витрати, заробітна плата, витрати на амортизацію, енергію.	Виробничі калькуляції, акти на списання сировини, наряди на зарплату, бухгалтерські довідки	Зменшує валовий прибуток підприємства; контроль за цією статтею є ключовим у формуванні конкурентної собівартості.
Адміністративні витрати	Витрати, пов'язані з управлінням підприємством: зарплата управлінського персоналу, оренда офісу, комунальні, телефонія, канцтовари, амортизація.	Штатний розпис, кошториси адміністративного підрозділу, рахунки-фактури за послуги, бухгалтерські довідки	Витрати, які не пов'язані напряму з виробництвом, але необхідні для забезпечення діяльності; зменшують прибуток.
Витрати на збут	Включають витрати на пакування, логістику, маркетинг, рекламу, комісійні продавцям або агентам, витрати на гарантійне обслуговування продукції.	Договори з перевізниками, рахунки за рекламу, акти виконаних послуг, видаткові документи	Забезпечують реалізацію продукції; надмірні витрати потребують оптимізації задля збереження прибутку.

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4
Інші операційні витрати	Витрати, які не класифікуються як виробничі чи адміністративні: штрафи, списання безнадійної дебіторської заборгованості, нестачі, збитки від курсових різниць.	Акти інвентаризації, довідки про списання, розрахунки курсових втрат, розпорядження керівництва	Зменшують прибуток; потребують контролю для зниження втрат у межах операційної діяльності.

Джерело: складено автором на основі [12;13]

Доходи від реалізації є базовими і відображають результат від основної діяльності підприємства, тобто від реалізації продукції, товарів або послуг. Це безпосередньо формує дохідну частину фінансового результату, що є основним індикатором ефективності підприємства. Зростання доходів від реалізації позитивно впливає на прибутковість підприємства, а також служить основою для подальших інвестицій у розвиток та модернізацію виробництва. Крім того, контроль за цією статтею допомагає визначити стабільність попиту на продукцію підприємства та її конкурентоспроможність на ринку [12;13].

Інші операційні доходи це доходи, які виникають у межах операційного циклу підприємства, але не є основною діяльністю. Це можуть бути доходи від оренди, штрафів, курсових різниць або списання кредиторської заборгованості. Хоча такі доходи не є основним джерелом фінансових надходжень, їх облік має важливе значення для загальної оцінки фінансової стійкості підприємства, оскільки вони допомагають покривати операційні витрати. Це може бути важливим інструментом для збереження стабільності підприємства, особливо в умовах економічної нестабільності.

Собівартість реалізації є ключовим показником для оцінки ефективності діяльності підприємства. Вона відображає фактичні витрати на виробництво товарів або надання послуг, що включають матеріальні витрати, оплату праці, амортизацію та інші витрати, які безпосередньо пов'язані з процесом виробництва. Зниження собівартості є важливим завданням для підвищення конкурентоспроможності підприємства та забезпечення його фінансової

стабільності. Надмірні витрати на виробництво можуть значно зменшити валовий прибуток, тому контроль за цією статтею має бути пріоритетом для керівництва підприємства.

Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати є витратами, які знижують операційний прибуток підприємства, хоча й не пов'язані безпосередньо з процесом виробництва. Витрати на адміністрацію та збут є необхідними для забезпечення функціонування підприємства, але їх рівень має бути оптимізованим. Високі адміністративні витрати, зокрема витрати на утримання персоналу та офісу, можуть призвести до зниження рентабельності. Аналогічно, витрати на збут, такі як маркетинг, реклама та логістика, необхідні для досягнення ринкових цілей підприємства, але вони також повинні бути ефективно контрольовані. Інші операційні витрати, такі як штрафи та списання дебіторської заборгованості, можуть вказувати на недоліки в управлінні та вимагають належного контролю [12;13].

Таким чином, аналіз рахунків доходів і витрат операційної діяльності має критичне значення для фінансового менеджменту підприємства. Чітке розуміння того, як кожен рахунок впливає на загальний фінансовий результат, дозволяє здійснювати комплексний моніторинг та вчасно виявляти проблеми, що потребують коригування. Операційна діяльність підприємства, зокрема ефективність управління доходами і витратами, безпосередньо впливає на його фінансову стабільність, конкурентоспроможність та здатність до зростання в довгостроковій перспективі. Тому важливою є регулярна оцінка цих рахунків та вживання заходів для їх оптимізації з метою досягнення максимального фінансового результату.

Класифікація доходів і витрат за управлінськими ознаками є потужним інструментом, що дозволяє здійснювати детальний та всебічний аналіз фінансової діяльності підприємства, оптимізувати фінансові потоки, а також приймати більш обґрунтовані управлінські рішення. Така класифікація дає змогу не лише систематизувати інформацію про джерела доходів і витрат, а й розглядати їх з різних точок зору, що сприяє глибшому розумінню фінансових процесів і надає

можливість для ефективного управління ресурсами підприємства. Кожен критерій класифікації дозволяє оцінити вплив окремих аспектів на загальний фінансовий результат, що має важливе значення для стратегічного і тактичного планування.

Таблиця 1.3 надає класифікацію доходів і витрат підприємства за різними управлінськими ознаками, що є важливим інструментом для аналізу фінансової діяльності та прийняття ефективних управлінських рішень.

Таблиця 1.3 – Класифікація доходів і витрат за управлінськими ознаками

Критерій класифікації	Види доходів	Види витрат	Мета класифікації	Приклад управлінського рішення
1	2	3	4	5
За видами діяльності	Дохід від реалізації продукції (робіт, послуг), інші операційні доходи	Виробничі, адміністративні, збутові, інші операційні	Визначити джерела доходів та витрат за напрямками операційної діяльності	Перерозподіл ресурсів між підрозділами залежно від прибутковості
За функціональним призначенням	Доходи для покриття операційних витрат та формування прибутку	Виробничі, управлінські, збутові витрати	Встановити відповідальність за виконання планів у розрізі функцій	Формування бюджетів центрів витрат і контролю виконання плану
За економічним змістом	Постійні доходи (планова виручка), змінні доходи (штрафи, випадкові операції)	Прямі, непрямі; змінні (сировина), постійні (оренда, амортизація)	Аналіз впливу структури доходів/витрат на точку беззбитковості	Оптимізація структури витрат, зменшення фіксованих витрат
За джерелами формування	Внутрішні (реалізація), зовнішні (оренда, пеня)	Власні витрати (ресурси підприємства), залучені (аутсорсинг, послуги інших)	Аналіз залежності підприємства від внутрішніх/зовнішніх джерел	Удосконалення політики співпраці з підрядниками

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5
За місцем виникнення	Доходи центрального офісу, філій, виробничих підрозділів	Витрати цехів, складів, відділів	Розрахунок ефективності окремих структурних одиниць	Реструктуризація або ліквідація збиткових підрозділів
За регулярністю виникнення	Регулярні доходи (щомісячна виручка), нерегулярні (разові надходження, списання)	Постійні (зарплата, оренда), змінні (паливо, реклама)	Планування грошових потоків, прогнозування рентабельності	Формування резервів, антикризове планування
За ступенем впливу на прибуток	Прямо впливають на прибуток (реалізація), опосередковано (відшкодування збитків)	Основні (собівартість), накладні (адміністративні, збутові)	Визначення пріоритетів при оптимізації витрат	Скорочення непріоритетних витрат

Джерело: складено автором на основі [14;15;16]

Надана у табл. 1.3 класифікація дозволяє оцінити джерела доходів і види витрат, визначити їх вплив на фінансові результати підприємства і, відповідно, на стратегічні та тактичні рішення керівництва.

Зокрема, класифікація за видами діяльності дає змогу розмежувати доходи та витрати підприємства в залежності від напрямів операційної діяльності, що важливо для з'ясування, які саме джерела приносять найбільший прибуток, а які потребують додаткових інвестицій або оптимізації. Визначення прибуткових підрозділів є необхідним для здійснення перерозподілу ресурсів між ними, з метою покращення загальної прибутковості підприємства. Це дозволяє коригувати стратегію розвитку, орієнтуючись на найбільш перспективні напрямки.

Класифікація доходів і витрат за функціональним призначенням дозволяє більш чітко визначити, які функції підприємства відповідають за формування прибутку, а які за організацію процесів, що забезпечують функціонування бізнесу. Розмежування витрат на виробничі, управлінські та збутові є важливим для

встановлення відповідальності за виконання фінансових планів у межах функціональних підрозділів. Це також дозволяє керівництву здійснювати контроль за бюджетами та ефективно оцінювати виконання планів за кожною функцією, зокрема, за витратами на заробітну плату, маркетинг, оренду та інші аспекти.

Класифікація за економічним змістом доходів і витрат допомагає зрозуміти, як структура доходів і витрат підприємства впливає на його фінансові результати, зокрема, на точку беззбитковості. Розрізнення між постійними та змінними доходами, а також між прямими і непрямими витратами, є важливим для оптимізації структури витрат і досягнення фінансової стабільності. Зниження фіксованих витрат, таких як оренда чи амортизація, може допомогти підприємству знизити свої витрати в умовах змінного попиту, що значно підвищує гнучкість бізнесу та його здатність адаптуватися до зовнішніх викликів.

Класифікація за джерелами формування доходів і витрат є корисною для аналізу залежності підприємства від внутрішніх і зовнішніх джерел. Наприклад, визначення доходів, що формуються в результаті власної реалізації продукції, та доходів, що надходять від зовнішніх джерел (оренда, курсові різниці), дозволяє оцінити ризики, пов'язані з зовнішніми факторами, та сприяти удосконаленню політики співпраці з підрядниками. Визначення залежності від зовнішніх джерел може також допомогти в управлінні ризиками, особливо в умовах нестабільної економічної ситуації [16].

Класифікація за місцем виникнення доходів і витрат є важливою для оцінки ефективності діяльності окремих структурних одиниць підприємства, таких як філії, виробничі підрозділи та відділи. Це дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо реструктуризації або ліквідації збиткових підрозділів, що важливо для забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах внутрішніх і зовнішніх змін. Оцінка ефективності підрозділів також дає змогу зосередити ресурси на найбільш результативних ділянках бізнесу.

Класифікація за регулярністю виникнення доходів і витрат має важливе значення для планування грошових потоків та прогнозування рентабельності. Регулярні доходи та витрати забезпечують стабільність фінансових потоків, в той

час як нерегулярні доходи (наприклад, від разових операцій) потребують створення резервів для покриття непередбачених витрат. Це також допомагає в антикризовому плануванні, адже знижує ризики, пов'язані з фінансовими коливаннями.

Нарешті, класифікація за ступенем впливу на прибуток дозволяє оптимізувати витрати, скорочуючи неперіоритетні, які не дають значного впливу на загальний фінансовий результат підприємства. Визначення пріоритетних витрат для оптимізації є важливим для досягнення більш високої рентабельності і підвищення ефективності бізнесу [15].

Таким чином, застосування класифікації доходів і витрат за управлінськими ознаками сприяє глибшому розумінню фінансових процесів на підприємстві, дозволяючи здійснювати більш ефективне управління ресурсами, контролювати витрати, знижувати ризики та покращувати загальні фінансові результати. Це, в свою чергу, підвищує здатність підприємства адаптуватися до змін на ринку і забезпечує його стабільне фінансове зростання в умовах конкуренції та економічної невизначеності.

1.3 Вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» на побудову системи обліку доходів і витрат операційної діяльності

Фінансовий облік є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у будь-якому бізнесі, оскільки він забезпечує чітке відображення економічної діяльності підприємства. Особливу роль у цьому процесі відіграє облік доходів і витрат операційної діяльності, що відображає ефективність використання ресурсів, стратегію витрат та джерела фінансування бізнесу. Для підприємств, що працюють у різних організаційно-правових формах і здійснюють діяльність у специфічних секторах ринку, організаційно-технологічні особливості можуть

суттєво впливати на побудову системи обліку. Це включає як визначення методів класифікації доходів і витрат, так і організаційно-управлінські заходи, що формують стратегію фінансового контролю.

Таблиця 1.4 демонструє взаємозв'язок між організаційно-технологічними особливостями діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» та системою обліку доходів і витрат операційної діяльності. Вона надає детальний опис, як різні фактори, такі як організаційно-правова форма, вид діяльності, розмір статутного капіталу та досвід функціонування підприємства, безпосередньо впливають на організацію обліку.

Таблиця 1.4 – Вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» на побудову системи обліку доходів і витрат операційної діяльності

№ з/п	Організаційно-технологічна особливість	Зміст особливості	Вплив на організацію обліку	Вплив на облік доходів	Вплив на облік витрат
1	2	3	4	5	6
1	Організаційно-правова форма – ТОВ	Обмежена відповідальність, централізоване управління	Уніфікація облікових політик, обмеження в фінансових ризиках	Доходи обліковуються за договорами, по контрагентах	Витрати класифікуються за статтями: адміністративні, збутові тощо
2	Вид діяльності – неспеціалізована оптова торгівля (КВЕД 46.90)	Торгівля різними видами товарів	Облік ведеться за групами товарів, складськими залишками	Доходи формуються за напрямками реалізації	Витрати поділяються на логістичні, маркетингові, торговельні
3	Розмір статутного капіталу – 10 000 грн	Мале підприємство з обмеженими інвестиційними ресурсами	Необхідність постійного контролю ліквідності та витрат	Доходи фіксуються з акцентом на грошові надходження	Облік витрат із посиленням контролем за необґрунтованими витратами

Продовження таблиці 1.4

1	2	3	4	5	6
4	Досвід функціонування – з 2018 року	Наявність напрацьованої бази даних і стабільна діяльність	Можливість використання історичних даних для планування	Порівняльний аналіз доходів за роками, сезонність	Історична оцінка витрат, бюджетування на основі трендів
5	Централізоване управління (директор – Пріладишева Л.М.)	Висока відповідальність однієї особи за фінансові рішення	Зосередження функцій обліку в одній управлінській ланці	Контроль та затвердження усіх договорів та умов реалізації	Прямий вплив на прийняття рішень щодо витрат
6	Участь у судових процесах	Підприємство згадується в судових рішеннях	Необхідність юридичного супроводу та резервування ризиків	Врахування потенційних доходів/витрат у результаті судів	Облік витрат на юридичні послуги, резервування на штрафи

Джерело: складено автором на основі даних досліджуваного підприємства

Аналіз впливу організаційно-технологічних особливостей діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» на побудову системи обліку доходів і витрат операційної діяльності, наведений у таблиці 1.4, свідчить про значну роль цих факторів у формуванні фінансової політики підприємства. Кожен з організаційно-технологічних елементів має суттєвий вплив на процеси обліку, що включає як організацію облікової політики, так і формування категорій доходів і витрат.

Організаційно-правова форма ТОВ, що передбачає обмежену відповідальність та централізоване управління, сприяє уніфікації облікових політик і зменшенню фінансових ризиків. Це дає змогу чітко визначити механізми обліку доходів та витрат, що впливають на прибутковість підприємства. Зокрема, доходи обліковуються за договорами і контрагентами, що дозволяє чітко відслідковувати джерела надходжень, а витрати класифікуються за основними напрямками, такими як адміністративні та збутові витрати.

Вид діяльності підприємства, що є неспеціалізованою оптовою торгівлею, вимагає ведення обліку за групами товарів та складськими залишками. Це дозволяє оптимізувати облік витрат на логістику, маркетинг і торговельні операції, а також формувати доходи за різними напрямками реалізації. Така структуризація

забезпечує більш детальний контроль за витратами та підвищує точність прогнозування фінансових результатів.

Розмір статутного капіталу, що є відносно невеликим, зумовлює потребу в постійному контролі ліквідності підприємства та обґрунтованому підході до витрат. Підприємству необхідно акцентувати увагу на грошових надходженнях, що впливає на стратегію обліку доходів і витрат, а також на збереження стабільності фінансів при обмежених ресурсах.

Досвід функціонування підприємства з 2018 року дозволяє використовувати напрацьовані історичні дані для оцінки ефективності діяльності, що зменшує невизначеність у прогнозах доходів та витрат. Такі дані дають можливість для порівняльного аналізу, зокрема для оцінки сезонних коливань та планування витрат на основі трендів.

Централізоване управління підприємством, де ключові фінансові рішення зосереджені в руках однієї особи, дозволяє швидко реагувати на зміни в обліковій політиці і забезпечує ефективний контроль за договорами та витратами. Це забезпечує не лише оперативність у прийнятті рішень, а й високу відповідальність за фінансові результати [17;18].

Участь у судових процесах вимагає врахування потенційних ризиків і витрат, пов'язаних з юридичними послугами та резервуванням на можливі штрафи. Це додає новий рівень складності в облік витрат, оскільки необхідно резервувати кошти для покриття можливих витрат на судові послуги, що впливає на точність і комплексність фінансового планування.

Отже, організаційно-технологічні особливості ТОВ «РЕВАЛЬВО» мають прямий і суттєвий вплив на формування системи обліку доходів і витрат підприємства. Деталізація та класифікація витрат, а також точний облік доходів, дозволяють підприємству зберігати фінансову стабільність і забезпечувати ефективне управління навіть у складних економічних умовах, про що свідчать показники табл. 1.5.

Динаміка доходів і витрат ТОВ «РЕВАЛЬВО» протягом 2020–2023 років демонструє стійке зростання основних фінансових показників, що свідчить про

позитивний розвиток підприємства. Аналізуючи ці показники, можна зробити кілька ключових висновків щодо ефективності операційної діяльності, стратегії управління витратами та здатності підприємства адаптуватися до змінюваних умов ринку.

Таблиця 1.5 – Динаміка доходів і витрат операційної діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» у 2020–2023 роках, тис. грн

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Темп зростання 2023/2020, %
Дохід від основної діяльності	721	850	940	1 025	+42,1%
Операційні витрати	700	800	875	950	+35,7%
Адміністративні витрати	15	20	25	30	+100,0%
Чистий прибуток	0	15	22	27	–
Рентабельність продажів, %	2,91	2,75	2,34	2,43	-0,48 п.п.

Джерело: складено автором на основі даних досліджуваного підприємства

За період з 2020 по 2023 роки дохід від основної діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» зріс на 42,1%, що є позитивним сигналом про зростання попиту на продукцію або послуги компанії. Це свідчить про здатність підприємства ефективно розвивати свою діяльність та збільшувати обсяги продажів, незважаючи на потенційні зовнішні економічні труднощі. Водночас важливо відзначити, що темп зростання доходів, хоча й є значним, не завжди пропорційний зростанню витрат, що може вплинути на загальний фінансовий результат.

Операційні витрати ТОВ «РЕВАЛЬВО» зросли на 35,7% за той самий період, що відповідає зростанню доходу, але перевищує темп зростання доходів на 6,4%. Це може свідчити про те, що підприємство змушене витратити значні ресурси на забезпечення зростання продажів і підтримку операційної діяльності, а також про можливі проблеми з ефективністю управління витратами. Оскільки витрати на основну діяльність значно зросли, особливо важливим є виявлення можливостей для їх оптимізації. Зокрема, це може бути досягнуто шляхом перегляду структури витрат, пошуку альтернативних методів зниження витрат на виробництво або зменшення адміністративних витрат.

Особливу увагу варто приділити адміністративним витратам, які збільшилися на 100% за аналізований період. Хоча зростання адміністративних витрат може бути обумовлене інвестиціями в розвиток управлінської інфраструктури або необхідністю адаптації до нових умов, високий темп зростання адміністративних витрат може стати стримуючим фактором для подальшого поліпшення фінансових результатів. Витрати на управлінські потреби є важливими, проте їх швидке збільшення потребує уваги з точки зору ефективності використання ресурсів.

Чистий прибуток підприємства зріс з нуля в 2020 році до 27 тис. грн у 2023 році, що є позитивною динамікою, однак залишається на порівняно низькому рівні. Незважаючи на зростання доходів і витрат, підприємству не вдалося суттєво підвищити прибутковість, що може свідчити про необхідність поліпшення фінансових стратегій або посилення фокусу на оптимізації витрат. Стратегічні рішення, спрямовані на збільшення доходу при збереженні або зменшенні витрат, повинні стати пріоритетом для подальшого розвитку підприємства.

Рентабельність продажів ТОВ «РЕВАЛЬВО» знизилася з 2,91% у 2020 році до 2,43% у 2023 році, що вказує на деяке зниження ефективності використання ресурсів для генерації прибутку. Хоча зниження рентабельності на 0,48 п.п. є незначним, це вказує на потребу в посиленні уваги до управління витратами та підвищення ефективності операційної діяльності. Важливо зберегти рівень рентабельності на оптимальному рівні для забезпечення стабільного фінансового стану та залучення інвестицій.

Таким чином, хоча ТОВ «РЕВАЛЬВО» демонструє стабільне зростання доходів і деяке збільшення чистого прибутку, важливо звернути увагу на ефективність управління витратами, зокрема адміністративними витратами, та на зниження рівня витрат без втрати якості продукції або послуг. Розвиток підприємства в майбутньому буде значною мірою залежати від здатності оптимізувати витрати та покращити рентабельність продажів, що в свою чергу дозволить підтримати стійке зростання прибутку та підвищення фінансової стабільності.

РОЗДІЛ 2

СИСТЕМА ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У ТОВ «РЕВАЛЬВО» ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1 Компоненти облікової політики ТОВ «РЕВАЛЬВО» щодо відображення доходів і витрат операційної діяльності

Облікова політика підприємства є основою для правильного та ефективного ведення обліку, що дозволяє забезпечити достовірність фінансової звітності та виконання вимог чинного законодавства. Вона охоплює ряд принципів, методів і процедур, які використовуються при веденні бухгалтерського обліку на підприємстві. Одним з ключових аспектів облікової політики є правильне відображення доходів і витрат операційної діяльності, оскільки ці елементи безпосередньо впливають на фінансові результати підприємства.

ТОВ «РЕВАЛЬВО» має свою специфіку в організації обліку доходів та витрат, що зумовлено характером його діяльності та вимогами, що висувуються до звітності в рамках українського законодавства. Відображення доходів і витрат операційної діяльності передбачає не лише точність їх фіксації, але й вибір найбільш оптимальних методів для їх класифікації та оцінки. Це включає правильне розподілення витрат між різними видами діяльності, що дозволяє отримати достовірну інформацію для подальшого аналізу фінансових результатів і прийняття управлінських рішень.

У процесі ведення бухгалтерського обліку одним із найважливіших аспектів є визнання і правильне відображення доходів, оскільки ці показники безпосередньо впливають на фінансові результати підприємства. Для забезпечення коректності обліку доходів на ТОВ «РЕВАЛЬВО» розроблена чітка облікова політика, яка регламентує всі етапи – від визнання доходу до його документального оформлення та збереження первинних документів.

Таблиця 2.1 містить ключові компоненти облікової політики підприємства щодо доходів операційної діяльності. У ній наведено опис основних процедур, нормативне обґрунтування для кожного етапу, а також практичне застосування цих принципів на підприємстві.

Таблиця 2.1 – Компоненти облікової політики щодо доходів операційної діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО»

Компонент облікової політики	Характеристика	Нормативне обґрунтування	Практичне застосування
Визнання доходу	Доходи визнаються при переході ризиків і вигод на продукцію покупцю (метод нарахування)	НП(С)БО 15 «Дохід»	Виручка визнається за датою відвантаження продукції або надання послуг
Облік доходів	Доходи відображаються на рахунках класу 7, зокрема рахунки 70 та 71	Інструкція №291	Основним джерелом є виручка від реалізації товарів (рахунок 701)
Документальне оформлення	Акти виконаних робіт, видаткові накладні, договори	Закон «Про бухгалтерський облік»	Документи зберігаються у бухгалтерії не менше 3 років
Первинні документи	Видаткова накладна, товарно-транспортна накладна, податкова накладна	Порядок №1007	Використовуються для підтвердження факту реалізації продукції

Джерело: складено автором на основі [17;19]

Облікова політика підприємства є однією з основних складових ефективного управління фінансовими потоками та забезпечення фінансової стабільності. Зокрема, питання правильного визнання та обліку доходів операційної діяльності є критично важливими для формування достовірної фінансової звітності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. ТОВ «РЕВАЛЬВО» розробило чітку та систематизовану облікову політику, що регулює процеси відображення доходів операційної діяльності, яка базується на вимогах чинного законодавства і нормативних актів, зокрема НП(С)БО 15 «Дохід», Інструкції №291, Закону «Про бухгалтерський облік», а також Порядку №1007 щодо первинних документів [17;19].

Основною метою застосування методу нарахування при визнанні доходів є забезпечення коректного відображення фінансових результатів підприємства в момент переходу ризиків і вигод на продукцію покупцю. Цей підхід забезпечує точне визначення моменту визнання доходів, що є необхідним для запобігання будь-яким спотворенням у фінансових звітах та підтримання їх відповідності реальному стану справ на підприємстві. Визнання доходу за датою відвантаження продукції або надання послуг є найбільш обґрунтованим з точки зору управлінського обліку, оскільки воно дозволяє чітко прив'язати доходи до конкретних операцій, що були здійснені в межах операційної діяльності компанії.

Процес обліку доходів здійснюється за допомогою рахунків класу 7, зокрема рахунку 701, що є основним для обліку доходів від реалізації товарів. Цей підхід забезпечує стандартизоване та зручне відображення всіх операцій, пов'язаних з доходами, що виникають у ході основної діяльності підприємства. Важливою складовою цього процесу є документальне оформлення кожної операції, що підтверджує факт реалізації продукції або надання послуг. Зокрема, видаткові накладні, акти виконаних робіт, товарно-транспортні накладні та податкові накладні є невід'ємною частиною бухгалтерського обліку на підприємстві, адже вони надають юридичну силу угодам і дозволяють підтвердити правомірність та точність відображення доходів в обліку.

Підтвердження факту реалізації продукції через первинні документи є ключовим елементом для забезпечення достовірності фінансової звітності та відповідності обліку вимогам бухгалтерського законодавства. Зберігання документів протягом визначеного терміну (не менше 3 років) є важливим аспектом забезпечення прозорості та можливості контролю за виконанням фінансових зобов'язань.

В цілому, облікова політика ТОВ «РЕВАЛЬВО» щодо доходів операційної діяльності забезпечує високу точність в обліку, що є необхідним для аналізу фінансових результатів і прийняття стратегічних рішень на підприємстві. Дотримання нормативно-правових вимог та стандартів обліку не лише сприяє підвищенню ефективності управління підприємством, але й дозволяє зберігати високу ступінь довіри з боку зовнішніх користувачів фінансової інформації, таких як кредитори,

інвестори та органи контролю. Водночас, правильне документальне оформлення та облік доходів створюють передумови для подальшого розвитку бізнесу, мінімізуючи ризики виникнення помилок та недоліків в облікових процесах.

Витрати операційної діяльності є однією з найважливіших складових фінансової звітності підприємства, оскільки вони безпосередньо впливають на визначення фінансових результатів. ТОВ «РЕВАЛЬВО» приділяє особливу увагу точності і правильності обліку витрат, оскільки це дозволяє забезпечити ефективне управління фінансовими потоками та прийняття обґрунтованих бізнес-рішень. Для правильного відображення витрат на підприємстві була розроблена облікова політика, що ґрунтується на вимогах чинного законодавства і нормативних актів, зокрема НП(С)БО 16 «Витрати», Закону «Про бухгалтерський облік» та інших нормативних документів.

Таблиця 2.2 містить основні компоненти облікової політики щодо витрат операційної діяльності, які регулюють класифікацію витрат, методи їх обліку, калькулювання собівартості та документальне оформлення витрат.

Таблиця 2.2 – Компоненти облікової політики щодо витрат операційної діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО»

Компонент облікової політики	Характеристика	Нормативне обґрунтування	Практичне застосування
Групування витрат	Витрати класифікуються за видами: виробничі, адміністративні, збутові, інші операційні	НП(С)БО 16 «Витрати»	Забезпечує деталізацію витрат за напрямками діяльності
Метод обліку витрат	Облік витрат ведеться методом нарахування	Закон «Про бухоблік», НП(С)БО 1	Витрати визнаються в періоді їх виникнення, незалежно від оплати
Калькулювання собівартості	Калькулювання здійснюється за повною собівартістю	НП(С)БО 16, внутрішні положення	До собівартості включаються прямі та загальновиробничі витрати
Документальне оформлення	Накладні, рахунки, акти списання, розрахунки заробітної плати	Інструкція №291	Дані документів формують аналітичні регістри витрат

Джерело: складено автором на основі [17;20]

ТОВ «РЕВАЛЬВО» розробило облікову політику щодо витрат операційної діяльності, що базується на вимогах нормативних документів, таких як НП(С)БО 16 «Витрати», Закон «Про бухгалтерський облік» та Інструкція №291. Важливими складовими цієї політики є правильне групування витрат, методи їх обліку, калькулювання собівартості та документальне оформлення.

Групування витрат за видами, такими як виробничі, адміністративні, збутові та інші операційні витрати, дає змогу здійснювати деталізований облік витрат та сприяє їх точному аналізу. Це дозволяє керівництву підприємства здійснювати ефективне управління витратами, проводити порівняльний аналіз по різних напрямках діяльності та своєчасно виявляти потенційні проблеми або можливості для оптимізації. Система класифікації витрат дає змогу чітко визначати їх природу і напрям, що є важливим для правильного планування та контролю витрат на підприємстві.

Метод обліку витрат, що ґрунтується на принципі нарахування, є важливою частиною облікової політики. Цей підхід забезпечує своєчасне визнання витрат у періоді їх виникнення, незалежно від факту їх оплати, що відповідає вимогам національних стандартів обліку і дозволяє більш точно відображати витрати в бухгалтерії. Важливим аспектом є і калькулювання собівартості продукції чи послуг за повною собівартістю, що включає не тільки прямі витрати, але й загальновиробничі витрати. Це дозволяє підприємству більш детально оцінювати собівартість виробленої продукції та надавати повну картину витрат на кожному етапі виробничого процесу.

Документальне оформлення витрат через накладні, рахунки, акти списання та розрахунки заробітної плати є необхідним для забезпечення достовірності облікових даних і правильного формування аналітичних регістрів витрат. Це створює основу для детальної перевірки та контролю витрат, що в свою чергу підвищує рівень прозорості в облікових процесах [17;20].

Таким чином, облікова політика ТОВ «РЕВАЛЬВО» щодо витрат операційної діяльності забезпечує точність та відповідність бухгалтерії вимогам законодавства. Вона дозволяє не тільки ефективно управляти витратами на всіх етапах операційної діяльності, але й створює умови для їх детального аналізу та

планування. Своєчасне визнання витрат, правильне калькулювання собівартості та ретельне документальне оформлення забезпечують точність фінансової звітності підприємства, що, у свою чергу, підвищує ефективність його управління та фінансову стабільність.

Отже, облікова політика ТОВ «РЕВАЛЬВО» щодо доходів і витрат операційної діяльності є основою для забезпечення ефективного управління фінансами підприємства. Вона визначає принципи визнання доходів та витрат, що є важливими для формування достовірної фінансової звітності та прийняття стратегічних управлінських рішень. Відображення доходів через метод нарахування та правильне групування витрат дозволяють підприємству здійснювати точний облік, що сприяє прозорості фінансових процесів та зменшує ризики помилок у звітності. Проте, незважаючи на зростання доходів і прибутку, зростання витрат, зокрема адміністративних, і зниження рентабельності продажів вказують на необхідність оптимізації витрат. Оцінка цих факторів допоможе ТОВ «РЕВАЛЬВО» підвищити ефективність управління та забезпечити стабільне фінансове зростання в майбутньому.

2.2 Документальне оформлення та облік витрат операційної діяльності

У системі бухгалтерського обліку первинні документи відіграють ключову роль як підґрунтя для достовірного відображення господарських операцій, зокрема витрат операційної діяльності підприємства. Саме на основі первинних документів здійснюється визнання витрат, формування відповідної звітності та забезпечення контролю за раціональним використанням ресурсів.

Для відображення витрат у ТОВ «РЕВАЛЬВО» застосовується широкий спектр первинних документів, що відповідають характеру здійснюваних операцій та специфіці діяльності підприємства. Зокрема, при обліку витрат на оплату праці використовується табель обліку робочого часу, накази про прийняття на роботу та

розрахунково-платіжні відомості, які слугують підтвердженням трудових взаємин та обсягів нарахованих сум. Акти виконаних робіт і накладні оформлюються у випадках отримання послуг від сторонніх організацій, поставки матеріалів або використання стороннього транспорту. Вони забезпечують фіксацію факту надання послуг чи передачі матеріальних цінностей.

Крім того, рахунки-фактури та платіжні доручення є невід'ємною частиною процесу оформлення витрат, пов'язаних з придбанням товарно-матеріальних цінностей, сплатою комунальних послуг, оренди, тощо. Ці документи дозволяють ідентифікувати контрагента, визначити суму та призначення витрат, а також підтвердити факт здійснення оплати. У разі списання запасів або основних засобів застосовуються акти списання, що підтверджують вибуття активів і дозволяють коректно сформулювати витрати поточного періоду.

Таким чином, сукупність первинних документів у процесі обліку витрат забезпечує як доказову базу для відображення витрат у бухгалтерському обліку, так і підґрунтя для здійснення внутрішнього контролю, аудиту та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Правильне та своєчасне оформлення таких документів є необхідною умовою достовірності фінансової інформації підприємства та прозорості його господарської діяльності.

Таблиця 2.3 містить відображення в обліку витрат операційної діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» за 2023 рік. У таблиці подано господарські операції, пов'язані із нарахуванням витрат, їх бухгалтерські проводки, а також суми витрат у гривнях. Це дозволяє здійснити аналіз фінансових потоків, пов'язаних з основною діяльністю підприємства, і сприяє розумінню структури витрат у різних категоріях діяльності, таких як виробництво, адміністративні витрати, збут, оренда та інші операційні витрати.

Аналіз таблиці 2.3, яка містить дані про відображення в обліку витрат операційної діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО» за 2023 рік, дає змогу глибше зрозуміти фінансову структуру підприємства та оцінити ефективність управління витратами. Загалом, витрати підприємства розподілені між кількома важливими категоріями,

що відповідають основним аспектам його діяльності: виробничі, адміністративні, збутові та інші операційні витрати.

Таблиця 2.3 – Відображення в обліку витрат операційної діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО», 2023 р.

№ з/п	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Списано вартість сировини на виготовлення продукції	231	201	23 482,55
2	Нараховано заробітну плату виробничим працівникам	231	661	17 936,70
3	Нараховано амортизацію виробничого обладнання	231	131	6 542,80
4	Відображено собівартість реалізованої продукції	901	26	47 961,05
5	Нараховано заробітну плату адміністративному персоналу	92	661	12 184,20
6	Нараховано оренду офісного приміщення	92	685	8 387,10
7	Відображено амортизацію офісного обладнання	92	131	3 195,60
8	Нараховано рекламні послуги	93	631	4 093,45
9	Відображено транспортні витрати на доставку товарів покупцям	93	685	3 748,35
10	Визнано витрати за штрафами та пенею	94	685	1 178,90
11	Списано безнадійну дебіторську заборгованість	94	377	2 286,75

Джерело: складено автором за даними досліджуваного підприємства

Одним із основних напрямків витрат є виробничі, зокрема на сировину, амортизацію виробничого обладнання та заробітну плату виробничим працівникам. Це свідчить про значні інвестиції в забезпечення основної діяльності підприємства, зокрема виготовлення продукції. Такі витрати є критичними для підтримання виробничого процесу, і їх правильне управління є запорукою стабільної роботи підприємства. Значна частка витрат також припадає на собівартість реалізованої продукції, що є стандартною практикою для будь-якого виробничого підприємства, оскільки ця величина безпосередньо пов'язана з доходами від реалізації товарів чи послуг.

Крім виробничих витрат, важливою складовою є адміністративні витрати, які охоплюють, зокрема, заробітну плату адміністративного персоналу, оренду

офісних приміщень та амортизацію офісного обладнання. Це показує, що підприємство активно веде адміністративну діяльність, пов'язану з управлінням та організацією бізнес-процесів, що є необхідним для підтримки загальної стабільності компанії.

Витрати на збут також відіграють важливу роль, оскільки компанія здійснює витрати на рекламні послуги та транспортні витрати для доставки товарів покупцям. Це вказує на прагнення підприємства до покращення своїх ринкових позицій та залучення нових клієнтів. Витрати на рекламу та транспортування товарів є основними елементами стратегії збуту, і їх ефективне управління дозволяє зменшити витрати на продаж та покращити фінансові результати.

Не менш важливим аспектом є витрати, пов'язані з штрафами, пенєю та безнадійною дебіторською заборгованістю. Визнання цих витрат свідчить про необхідність посилення контролю за фінансовими ризиками та управління дебіторською заборгованістю. Це також вказує на наявність певних фінансових труднощів, пов'язаних із несвоєчасними розрахунками з контрагентами, що може негативно впливати на ліквідність підприємства.

Таким чином, результати дослідження демонструють добре структуровану систему обліку витрат, яка охоплює ключові аспекти діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО», а саме: виробництво, адміністративну діяльність, збут та інші операційні витрати. Однак витрати на штрафи та пеню, а також списання безнадійної дебіторської заборгованості свідчать про необхідність удосконалення управління дебіторською заборгованістю та запровадження більш ефективних заходів для мінімізації фінансових ризиків. У підсумку, правильне та своєчасне управління витратами є важливою складовою фінансової стійкості підприємства, а також забезпечує основу для стратегічного розвитку та стабільного функціонування ТОВ «РЕВАЛЬВО» на ринку.

2.3 Документальне оформлення та облік доходів та фінансових результатів операційної діяльності

У системі бухгалтерського обліку доходів підприємства первинні документи виконують ключову функцію в забезпеченні достовірності, обґрунтованості та правомірності відображення господарських операцій, що призводять до збільшення економічних вигод. У випадку з операційною діяльністю ТОВ «РЕВАЛЬВО» ці документи виступають офіційним підтвердженням фактів реалізації продукції, виконання робіт або надання послуг, що супроводжуються надходженням коштів або виникненням дебіторської заборгованості.

Серед основних первинних документів, які використовуються для фіксації доходів, слід виокремити акти приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), які фіксують факт завершення операції згідно з умовами договору. Вони є особливо важливими у сфері послуг, оскільки підтверджують їх обсяг, якість та відповідність домовленостям сторін.

Іншим критично важливим документом є видаткова накладна, яка засвідчує відвантаження товарів покупцеві. Вона фіксує номенклатуру, кількість та вартість продукції, а також дату передачі прав на товар. Видаткові накладні формують підставу для визнання доходу в обліку відповідно до принципу нарахування.

Також широко застосовуються податкові накладні, які відіграють подвійну роль: з одного боку, вони підтверджують факт реалізації продукції чи послуг у контексті обліку ПДВ, а з іншого - служать доказом для коректного відображення доходу в системі бухгалтерського обліку. Вони формуються автоматично в обліковій системі підприємства після завершення господарської операції.

Крім того, у випадках отримання попередньої чи остаточної оплати за продукцію чи послуги, обов'язковим первинним документом є банківська виписка, яка підтверджує рух грошових коштів на поточному рахунку підприємства. Вона

дозволяє зафіксувати факт надходження доходу за методом нарахування або касовим методом у залежності від облікової політики [17;23].

Таким чином, повнота і своєчасність оформлення первинних документів з обліку доходів є фундаментальними умовами не лише для формування достовірної фінансової звітності, а й для забезпечення прозорості операційної діяльності підприємства, мінімізації ризиків податкових та аудиторських претензій, а також прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Таблиця 2.4 – Відображення в обліку операцій щодо нарахування доходів операційної діяльності у ТОВ «РЕВАЛЬВО»

№ з/п	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Відображено дохід від реалізації готової продукції	361	701	54 327,80
2	Отримано оплату за реалізовану продукцію від покупця	311	361	54 327,80
3	Нараховано дохід від надання послуг стороннім підприємствам	361	703	18 240,50
4	Отримано дохід від оренди майна	377	712	4 950,00
5	Визнано дохід від отриманих штрафів за порушення умов договору	374	715	1 234,60
6	Отримано курсову різницю при перерахунку валютної виручки	362	714	2 189,30

Джерело: складено автором на основі даних досліджуваного підприємства

Аналіз таблиці 2.4, що відображає доходи операційної діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО», дозволяє здійснити глибоке занурення у фінансову структуру компанії та оцінити ефективність її операційної діяльності. Розподіл доходів за різними видами діяльності відображає комплексний підхід до управління фінансами та демонструє різноманіття джерел доходів підприємства. Першочерговим джерелом доходу є реалізація готової продукції, що становить основну частину фінансових надходжень компанії. Загальна сума доходу від реалізації продукції складає 54 327,80 грн, що є значним показником для забезпечення сталого функціонування підприємства в умовах конкурентного

ринку. Це свідчить про стабільність у виробничому процесі, здатність підприємства задовольняти потреби споживачів та зберігати високі темпи реалізації продукції.

Важливим аспектом є також отримання оплати за реалізовану продукцію на ту ж суму (54 327,80 грн), що підтверджує ефективність розрахунків з покупцями та своєчасність грошових надходжень. Це важливий фактор, що забезпечує фінансову ліквідність підприємства, знижуючи ризики затримок у грошових потоках і сприяючи стабільному виконанню зобов'язань перед контрагентами та державними органами.

Додатково, нарахування доходу від надання послуг стороннім підприємствам на суму 18 240,50 грн свідчить про успішну диверсифікацію джерел доходу ТОВ «РЕВАЛЬВО». Це вказує на зростаючі можливості підприємства для розвитку в напрямку надання додаткових послуг, що може знизити залежність від основної діяльності і дозволити збільшити доходи в майбутньому. Різноманітність джерел доходу є важливою складовою стратегії фінансової стабільності, оскільки дозволяє підприємству адаптуватися до змінюваних ринкових умов.

Дохід від оренди майна на суму 4 950,00 грн є ще одним додатковим джерелом доходів для ТОВ «РЕВАЛЬВО». Оренда майна дозволяє підприємству максимально ефективно використовувати наявні ресурси, забезпечуючи додаткові фінансові надходження без необхідності витрачати значні кошти на нові інвестиції. Цей вид доходу також підкреслює розумне використання активів підприємства.

Отримання доходу від штрафів у розмірі 1 234,60 грн за порушення умов договору є показником, що характеризує заходи, спрямовані на забезпечення виконання угод та контрактів з контрагентами. Це дозволяє компанії не тільки підтримувати дисципліну в роботі з партнерами, але й отримувати додаткові надходження, які можуть бути використані для компенсації потенційних втрат або для розвитку підприємства.

Визнання курсової різниці на суму 2 189,30 грн при перерахунку валютної виручки вказує на здійснення міжнародних операцій та ефективне управління валютними ризиками. Така діяльність є важливою в умовах глобалізації та зміни

валютних курсів, оскільки дозволяє підприємству оптимізувати свої фінансові результати та зменшити ризики, пов'язані з коливанням валютних курсів.

Отже, в цілому структура доходів ТОВ «РЕВАЛЬВО» є достатньо збалансованою, з широким спектром джерел надходжень, що забезпечує підприємству стабільність та гнучкість у реагуванні на зміни ринкових умов. Реалізація готової продукції залишається основним джерелом доходу, однак наявність додаткових доходів від послуг, оренди майна, штрафів та курсових різниць вказує на стратегічну орієнтацію підприємства на розширення своїх фінансових потоків та мінімізацію залежності від одного джерела доходу. Для подальшого розвитку ТОВ «РЕВАЛЬВО» доцільно посилити диверсифікацію доходів, зокрема через розширення послуг, які надаються стороннім підприємствам, а також активно використовувати потенціал орендної діяльності.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що система документального оформлення доходів та фінансових результатів, запроваджена ТОВ «РЕВАЛЬВО», сприяє ефективному управлінню фінансовими потоками, дотриманню вимог законодавства і підвищенню прозорості фінансової звітності. Завдяки чіткій організації облікових процесів, компанія не лише забезпечує точність та своєчасність фінансових звітів, але й створює передумови для стратегічного планування і прийняття ефективних управлінських рішень. Точний облік доходів і фінансових результатів дозволяє підприємству зберігати високу фінансову стабільність, підвищувати довіру з боку партнерів і інвесторів, а також успішно адаптуватися до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

2.4 Розкриття інформації про доходи, витрати і фінансові результати у фінансовій та внутрішньогосподарській звітності ТОВ «РЕВАЛЬВО»

Розкриття інформації про доходи, витрати та фінансові результати є одним із ключових елементів фінансової звітності підприємства, що забезпечує прозорість

фінансових процесів та дозволяє зацікавленим сторонам оцінити ефективність діяльності організації. У бухгалтерському обліку це не лише допомагає здійснити правильний аналіз фінансових результатів, але й відіграє важливу роль у підтримці довіри з боку інвесторів, кредиторів, органів державного контролю та інших учасників ринку. Проте для того, щоб інформація у фінансових звітах була корисною, важливо не тільки правильно обчислити доходи та витрати, але й точно і чітко розкривати її складові та взаємозв'язки.

Розкриття інформації про доходи, витрати та фінансові результати вимагає відповідності національним стандартам бухгалтерського обліку та міжнародним вимогам до звітності. Зрозуміле і детальне представлення цих показників дає змогу керівництву приймати обґрунтовані рішення, сприяє покращенню управлінських стратегій та допомагає формувати обґрунтовані очікування у зовнішніх користувачів фінансової інформації.

Таблиця 2.5 надає детальне розкриття основних показників доходів, витрат і фінансових результатів ТОВ «РЕВАЛЬВО» за 2023 рік, що міститься у звітності підприємства. Ця таблиця дозволяє оцінити динаміку доходів та витрат компанії, а також розкрити основні аспекти її фінансового стану на основі форм фінансової звітності, таких як «Звіт про фінансові результати».

Таблиця 2.5 – Розкриття інформації про доходи, витрати і фінансові результати у фінансовій звітності ТОВ «РЕВАЛЬВО»

Показник	Форма звітності	Рядок форми	Значення за 2023 рік, тис. грн	Зміст та коментарі
1	2	3	4	5
Чистий дохід (виручка)	Звіт про фінансові результати	Рядок 2000	1 025	Включає доходи від реалізації товарів та послуг. Зростання порівняно з 2022 роком на 9% свідчить про стабільність операційної діяльності.
Собівартість реалізації	Звіт про фінансові результати	Рядок 2050	1 000	Основна стаття витрат. Включає прямі матеріальні витрати, оплату праці, амортизацію тощо. Співвідношення з доходом становить 97,6%.

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5
Валовий прибуток	Звіт про фінансові результати	Рядок 2090	25	Різниця між виручкою та собівартістю. Незначна сума вказує на низьку маржинальність, що потребує оптимізації витрат.
Операційні витрати	Звіт про фінансові результати	Рядки 2130–2150	10	Складаються переважно з адміністративних і збутових витрат. Їх частка в доходах становить менше 1%, що свідчить про помірну управлінську навантаженість.
Інші витрати	Звіт про фінансові результати	Рядок 2180	6	Включають штрафи, збитки від курсових різниць та інші непередбачувані витрати. Не мають критичного впливу на загальний результат.
Чистий прибуток	Звіт про фінансові результати	Рядок 2350	27	Прибутковість зберігається третій рік поспіль. У 2023 році зростання на 23% порівняно з 2022 роком.

Джерело: складено автором за даними звітності досліджуваного підприємства

Аналіз фінансових показників, розкритих у таблиці 2.5, дозволяє зробити кілька важливих висновків про фінансовий стан ТОВ «РЕВАЛЬВО» за 2023 рік. Підприємство продемонструвало стабільність операційної діяльності, оскільки чистий дохід від реалізації товарів і послуг зріс на 9% порівняно з попереднім роком, досягнувши 1 025 тис. грн. Це свідчить про позитивну динаміку в бізнесі і здатність компанії підтримувати стабільний рівень продажів навіть у складних економічних умовах.

З іншого боку, собівартість реалізації продукції, яка становить 1 000 тис. грн, практично зрівнялася з доходом, що свідчить про високі витрати на виробництво і доставку товарів. Співвідношення собівартості до доходу в 97,6% вказує на низьку маржинальність, що є потенційним сигналом для підприємства щодо необхідності оптимізації витрат. Підвищення маржинальності може бути досягнуто через зниження собівартості, зокрема за рахунок удосконалення виробничих процесів або зниження матеріальних витрат.

Валовий прибуток підприємства становить лише 25 тис. грн, що підкреслює низький рівень рентабельності основної діяльності. Це вказує на необхідність більш детальної роботи з витратами та пошуку шляхів підвищення ефективності використання ресурсів. У свою чергу, операційні витрати складають менше 1% від доходів і в основному складаються з адміністративних та збутових витрат. Це свідчить про помірне управлінське навантаження на підприємство, що є позитивним фактором, але також вказує на потенціал для подальшої оптимізації витрат на управління та збут.

Інші витрати, включаючи штрафи та збитки від курсових різниць, становлять лише 6 тис. грн, і не мають критичного впливу на фінансові результати. Це свідчить про те, що підприємство успішно управляє непередбачуваними витратами, що є важливим аспектом для забезпечення фінансової стабільності.

Чистий прибуток підприємства за 2023 рік зріс на 23% порівняно з 2022 роком, досягнувши 27 тис. грн. Це вказує на здатність підприємства підтримувати прибутковість, навіть незважаючи на високі операційні витрати та низьку маржинальність. Загалом, хоча чистий прибуток є порівняно низьким, зростання показника є позитивним сигналом і свідчить про стабільність фінансових результатів.

Отже, ТОВ «РЕВАЛЬВО» продовжує демонструвати прибутковість і стабільність, але для подальшого зростання та покращення рентабельності важливо сконцентруватися на оптимізації витрат, підвищенні маржинальності та вдосконаленні управлінських процесів. Це дозволить підвищити фінансову ефективність і забезпечити сталий розвиток підприємства в майбутньому.

Таблиця 2.6 надає детальну інформацію про ключові внутрішньогосподарські звіти, що використовуються для моніторингу доходів, витрат і фінансових результатів на ТОВ «РЕВАЛЬВО». Внутрішня звітність є основним інструментом для управління фінансами підприємства, оскільки вона дозволяє керівництву здійснювати регулярний аналіз результатів діяльності, порівнювати планові показники з фактичними та вчасно виявляти відхилення для коригування стратегій і тактик управління.

Внутрішньогосподарська звітність є основою для стратегічного управління на підприємстві, оскільки вона надає важливу інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. ТОВ «РЕВАЛЬВО» продемонструвало системний підхід до організації внутрішньої звітності, що включає різні види документів, які дозволяють детально відслідковувати фінансові результати і ефективність операційної діяльності компанії. Така внутрішня звітність є важливим інструментом для не лише фіксації фактичних фінансових показників, але й для проведення аналізу, що сприяє своєчасному коригуванню стратегічних напрямків та підвищенню загальної ефективності підприємства.

Таблиця 2.6 – Відображення доходів, витрат і фінансового результату у внутрішньогосподарській звітності ТОВ «РЕВАЛЬВО»

Вид звітності	Основні показники	Використання для управління	Періодичність	Відповідальний підрозділ
Управлінський звіт про доходи	Виторг за напрямками діяльності, по клієнтах	Аналіз рентабельності	Щомісяця	Бухгалтерія, відділ продажів
Звіт про витрати підрозділів	Витрати за статтями та центрами витрат	Контроль за перевищенням	Щомісяця	Бухгалтерія, керівники цехів
Звіт про відхилення від бюджету	Планові та фактичні доходи і витрати	Аналіз ефективності	Щокварталу	Планово-економічний відділ
Інформаційна записка	Узагальнення фінансових результатів за місяць	Оперативне управління	Щомісяця	Головний бухгалтер

Джерело: складено автором на основі даних досліджуваного підприємства

Управлінський звіт про доходи, що складається щомісяця, є основним інструментом для оцінки рентабельності різних напрямів діяльності та клієнтів. Такий підхід дає змогу оперативно оцінити результативність окремих напрямків бізнесу, що дозволяє зосередити увагу на найбільш перспективних сегментах ринку. Важливість цього звіту полягає також у здатності надавати оперативну

інформацію, що дозволяє керівництву своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі і коригувати стратегії компанії [17;26].

Звіт про витрати підрозділів, який також складається щомісяця, здійснює детальний контроль за витратами на кожному з етапів діяльності компанії. Це дозволяє не тільки виявити перевищення у витратах, але й оптимізувати ресурси та процеси, що, в свою чергу, сприяє покращенню фінансової ефективності. Важливо, що цей звіт надає розгорнуту інформацію про витрати за статтями та центрами витрат, що дозволяє не лише контролювати фінансові потоки, але й ефективно управляти витратами на оперативному рівні.

Щоквартальний звіт про відхилення від бюджету є важливим інструментом для порівняння планових і фактичних показників. Це дозволяє не лише оцінити виконання бюджетних зобов'язань, а й виявити відхилення, які можуть вказувати на можливі проблеми у фінансовому плануванні або невідповідність реальних витрат планованим. Цей звіт є важливим для гнучкого коригування фінансових стратегій та сприяє збереженню фінансової стабільності підприємства.

Інформаційна записка, що узагальнює фінансові результати за місяць, є важливим інструментом для оперативного управління. Вона забезпечує керівництво актуальною інформацією про фінансовий стан підприємства, що дозволяє швидко приймати рішення і вживати необхідних заходів для поліпшення ефективності діяльності [17;26].

Таким чином, внутрішньогосподарська звітність ТОВ «РЕВАЛЬВО» забезпечує високу точність та своєчасність фінансового обліку і аналізу, що є необхідним для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Така система звітності не лише дозволяє підприємству ефективно управляти ресурсами і оптимізувати витрати, але й створює умови для своєчасної адаптації до змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі. Використання внутрішньої звітності дає можливість підприємству підвищити свою фінансову прозорість, зміцнити довіру з боку партнерів і інвесторів, а також сприяє розвитку стабільних та ефективних бізнес-процесів. В результаті, ця система внутрішньогосподарської звітності

сприяє досягненню довгострокового фінансового благополуччя і сталого розвитку ТОВ «РЕВАЛЬВО».

Таблиця 2.7 надає детальний аналіз розкриття інформації в рамках внутрішньогосподарської звітності ТОВ «РЕВАЛЬВО» за 2023 рік. Вона відображає ключові показники фінансової діяльності підприємства, порівнюючи планові та фактичні значення, а також відхилення від плану. Такий аналіз є важливим для оцінки ефективності управлінських рішень та оперативного коригування бізнес-стратегії на основі фактичних результатів.

Таблиця 2.7 – Розкриття інформації у внутрішньогосподарській звітності ТОВ «РЕВАЛЬВО» за 2023 рік

Вид звітності	Основні показники	План, тис. грн	Факт, тис. грн	Відхилення	Коментар та управлінська інтерпретація
Бюджет доходів	Дохід від реалізації продукції та послуг	1 100	1 025	-75	Фактичний дохід нижчий за плановий на 6,8%. Причина – зниження обсягів замовлень у II кварталі 2023 року.
Бюджет витрат	Виробничі, адміністративні та збутові витрати	940	950	+10	Перевищення витрат зумовлено подорожчанням енергоресурсів та зростанням вартості логістики в серпні–жовтні.
Звіт по підрозділах	Частка витрат по відділах: цех, логістика, офіс	–	–	–	Визначено, що найбільшу частку витрат становить виробництво (бл. 80%). Дані використовуються для аналізу ефективності роботи цехів.
Розрахунок рентабельності	Валовий прибуток у % до доходу	–	2,43%	-0,48 п.п.	Зниження рентабельності зумовлене стабільним доходом при зростанні виробничих витрат. Потрібен перегляд калькуляції собівартості.

Джерело: складено автором на основі даних досліджуваного підприємства

Аналіз, представлений у табл. 2.7, розкриває важливі аспекти внутрішньогосподарської звітності ТОВ «РЕВАЛЬВО», що дозволяє оцінити відхилення від планових показників і визначити основні фактори, які вплинули на фінансові результати компанії в 2023 році. Порівняння планових і фактичних даних є ключовим етапом для управлінського аналізу, що дозволяє не лише виявити відхилення, але й здійснити відповідні коригування в стратегії та операційних процесах підприємства.

Зниження фактичного доходу від реалізації продукції та послуг на 6,8% порівняно з планом, що пояснюється зниженням обсягів замовлень у II кварталі 2023 року, є сигналом до перегляду маркетингових і виробничих стратегій. Це вказує на потребу гнучкості у відповіді на змінні ринкові умови і вимагає від підприємства мобільності у коригуванні обсягів виробництва та збуту. Водночас, перевищення витрат на 10 тис. грн, що стало результатом зростання вартості енергоресурсів і логістики, акцентує увагу на необхідності стратегічного управління витратами, зокрема у контексті зовнішніх факторів, які можуть несподівано впливати на собівартість.

Звіт по підрозділах демонструє, що виробництво займає найбільшу частку витрат, що становить близько 80%. Це підкреслює важливість оптимізації виробничих процесів для зниження витрат і підвищення рентабельності. Внутрішній аналіз витрат по підрозділах допомагає виявити потенційні слабкі місця в окремих частинах підприємства та зосередити увагу на ефективності кожного з підрозділів, що сприяє більш точному управлінню ресурсами.

Останнім важливим аспектом є зниження рентабельності на 0,48 п.п., що є результатом стабільного доходу при зростанні виробничих витрат. Це вказує на необхідність перегляду калькуляції собівартості продукції для досягнення більшої ефективності. Перегляд собівартості та впровадження заходів щодо оптимізації витрат можуть призвести до поліпшення рентабельності та забезпечення стійкого фінансового стану підприємства в майбутньому [17;27].

Таким чином, аналіз розкритої інформації у внутрішньогосподарській звітності ТОВ «РЕВАЛЬВО» вказує на необхідність стратегічного управління як доходами, так і витратами. Використання цієї інформації для оперативного

коригування управлінських рішень дозволяє зберегти фінансову стабільність підприємства і підвищити його конкурентоспроможність на ринку.

Узагальнюючи, у розкритті інформації про доходи, витрати та фінансові результати ТОВ «РЕВАЛЬВО» на основі фінансової та внутрішньогосподарської звітності важливою є прозорість і точність представлених даних. Це дозволяє не лише оцінити поточну фінансову ситуацію компанії, але й забезпечити основу для стратегічного управління, сприяючи покращенню прийняття управлінських рішень. Аналіз фінансових показників за 2023 рік демонструє стабільність операційної діяльності, однак вказує на необхідність оптимізації витрат та покращення маржинальності, зокрема шляхом зниження собівартості. Звітність про відхилення від бюджету та аналіз внутрішніх витрат підтверджують важливість гнучкого управління та оперативного коригування стратегії для підтримки фінансової стабільності. Відтак, для подальшого розвитку компанії критичними є заходи щодо підвищення рентабельності та ефективного управління ресурсами, що дозволить покращити її фінансові результати та забезпечити стійкий розвиток.

2.5 Удосконалення обліку доходів та витрат в умовах цифровізації інформаційних потоків ТОВ «РЕВАЛЬВО»

Цифровізація облікових процесів є невід'ємною частиною сучасного розвитку підприємств, оскільки вона дозволяє значно підвищити ефективність управлінських процесів, знизити ризики помилок, а також забезпечити оперативність і прозорість обліку. В умовах динамічного ринкового середовища, де важлива кожна деталь для успішного функціонування бізнесу, впровадження цифрових технологій у бухгалтерський облік стає необхідністю для збереження конкурентоспроможності та підвищення продуктивності підприємства. Цифровізація дозволяє не тільки автоматизувати рутинні операції, але й дає можливість здійснювати швидкий аналіз, прогнозування та прийняття

обґрунтованих рішень на всіх рівнях управління. Особливо важливими є цифрові рішення для обліку доходів і витрат, які сприяють зменшенню людського чинника, скороченню часу на обробку даних та підвищенню точності фінансової звітності.

Таблиця 2.8 надає детальний огляд напрямків удосконалення обліку доходів і витрат ТОВ «РЕВАЛЬВО» через впровадження цифрових рішень.

Таблиця 2.8 – Напрями удосконалення обліку доходів і витрат ТОВ «РЕВАЛЬВО» через цифровізацію

Напрямок удосконалення	Поточний стан обліку	Пропоноване цифрове рішення	Очікувані переваги
1	2	3	4
Ведення первинної документації	Обробка первинних документів (накладних, актів, рахунків) здебільшого здійснюється вручну або у вигляді скан-копій. Часто виникають затримки в обробці та помилки при введенні.	Впровадження електронного документообігу на базі програми М.Е.Дос для створення, підписання, обміну та зберігання первинних документів в електронному форматі.	Скорочення часу на оформлення документів на 30–40%, зменшення кількості помилок введення, спрощення архівування і контролю доступу.
Облік доходів за рахунками 70, 71	Ведення обліку доходів здійснюється частково автоматизовано за допомогою Excel, що створює ризики втрати даних, обмежує швидкість формування звітності та не дозволяє оперативно контролювати залишки.	Інтеграція модуля продажів у систему обліку (наприклад, 1С:Підприємство, BAS ERP), що дозволить автоматизувати фіксацію доходів за реалізовану продукцію та послуги.	Підвищення прозорості обліку, швидке отримання інформації про доходи за напрямками, зменшення впливу людського чинника та прискорення звітності.
Облік витрат за рахунками 90–94	Облік витрат здійснюється окремо по підрозділах, часто без інтеграції даних в єдину інформаційну систему. Відсутній контроль за межами бюджету у реальному часі.	Об'єднання даних витрат у єдину цифрову систему управлінського обліку з використанням модулів обліку витрат та центрів відповідальності.	Оптимізація контролю за витратами, підвищення точності розподілу витрат, виявлення перевитрат і зниження управлінських ризиків.
Калькулювання собівартості продукції	Калькулювання собівартості виконується вручну, з використанням таблиць Excel. Часто процес займає кілька днів, складно оперативно перераховувати змінні складові.	Встановлення модуля автоматичного калькулювання у складі ERP-системи, з урахуванням прямих та непрямих витрат, нормативів і фактичних даних.	Скорочення часу на розрахунки, автоматичне оновлення калькуляцій при зміні ціни або обсягів, обґрунтованість планування цінової політики.

Продовження таблиці 2.8

Формування внутрішньої звітності	Формується вручну на основі даних Excel або вручну зведених реєстрів. Передача результатів керівництву здійснюється електронною поштою, що ускладнює оперативність прийняття рішень.	Впровадження автоматичного формування управлінської звітності в ERP-системі з інтеграцією в Power BI або аналогічну систему бізнес-аналітики.	Швидке формування динамічних звітів, доступ до актуальних даних у реальному часі, підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.
----------------------------------	--	---	---

Джерело: складено автором на основі [28;29;30]

Впровадження цифрових технологій у процеси обліку доходів і витрат є стратегічно важливим кроком для ТОВ «РЕВАЛЬВО», що дозволить значно підвищити ефективність і точність фінансового обліку, а також зменшити операційні витрати, пов'язані з обробкою даних. Як показує таблиця 2.8, поточний стан обліку доходів і витрат підприємства характеризується наявністю ряду недоліків, таких як ручне введення даних, затримки в обробці первинної документації та використання Excel для ведення обліку, що створює ризики втрати даних і ускладнює процес формування звітності.

Пропоновані цифрові рішення, зокрема впровадження електронного документообігу на базі програми М.Е.Дос для автоматизації обробки первинних документів, є важливим кроком для оптимізації робочих процесів. Вони дозволяють скоротити час на оформлення документів на 30–40%, зменшити кількість помилок, спричинених людським фактором, а також значно спростити архівування документів та контроль доступу до них. Це дає змогу не тільки підвищити ефективність обліку, але й забезпечити більшу прозорість і безпеку даних, що є важливим для підтримання високої фінансової дисципліни та довіри з боку партнерів і державних органів [28;29;30].

Інтеграція модуля продажів у систему обліку, зокрема в 1С:Підприємство чи BAS ERP, дозволить автоматизувати фіксацію доходів за реалізовану продукцію та послуги, що сприятиме підвищенню прозорості обліку та оперативності звітності. Автоматизація обліку доходів значно зменшить залежність від людського чинника, зменшить ймовірність помилок при введенні даних і сприятиме

швидкому отриманню актуальної інформації для аналізу рентабельності за напрямками діяльності.

Об'єднання даних витрат у єдину цифрову систему управлінського обліку дозволить ТОВ «РЕВАЛЬВО» оптимізувати контроль за витратами, що є особливо важливим для зниження витрат на рівні кожного підрозділу. Модулі обліку витрат та центрів відповідальності дадуть змогу своєчасно виявляти перевитрати і неефективні витрати, що дозволить підвищити точність розподілу витрат і знизити управлінські ризики. Така інтеграція допоможе забезпечити більш точне планування та аналіз фінансових результатів, що сприятиме підвищенню загальної ефективності діяльності компанії.

Автоматизація калькулювання собівартості продукції за допомогою ERP-системи, яка враховує прямі та непрямі витрати, нормативи і фактичні дані, дозволить не лише значно скоротити час на розрахунки, але й забезпечити обґрунтованість цінової політики. Автоматичне оновлення калькуляцій при зміні ціни або обсягів виробництва зробить систему більш гнучкою і адаптивною до змін на ринку, а також дозволить підприємству більш точно прогнозувати витрати і прибутки [28;29;30].

Таким чином, цифровізація обліку доходів і витрат ТОВ «РЕВАЛЬВО» відкриває широкі можливості для оптимізації внутрішніх процесів, підвищення точності фінансової звітності та зниження операційних витрат. Впровадження запропонованих цифрових рішень сприятиме підвищенню ефективності управління фінансами на підприємстві, зменшення людського чинника, поліпшенню швидкості прийняття управлінських рішень і забезпеченню конкурентоспроможності компанії в умовах швидко змінюваного ринкового середовища. Це дозволить ТОВ «РЕВАЛЬВО» не лише зберегти свою стабільність, але й значно поліпшити свою фінансову ефективність у майбутньому.

Таблиця 2.9 надає оцінку ефективності впровадження цифрових рішень в облік ТОВ «РЕВАЛЬВО», зокрема щодо таких ключових напрямків, як електронний документообіг, ERP-система для обліку доходів і витрат, а також BI-аналітика. Вона відображає витрати на впровадження кожного з рішень, їх вплив

на структуру витрат, економію часу, зменшення помилок, а також потенційний економічний ефект для підприємства.

Впровадження цифрових рішень в облік ТОВ «РЕВАЛЬВО» є важливим кроком до оптимізації бухгалтерських процесів і значного підвищення ефективності фінансового управління. Як показує таблиця 2.9, кожне з цифрових рішень має свої переваги, які забезпечують не лише економію часу, а й зменшення помилок, що є важливим для забезпечення точності фінансової звітності.

Таблиця 2.9 – Оцінка ефективності впровадження цифрових рішень в облік ТОВ «РЕВАЛЬВО»

Цифрове рішення	Вартість впровадження (тис. грн)	Структура витрат	Економія часу, %	Зменшення помилок, %	Потенційний економічний ефект (грн/рік)	Розрахунок окупності	Період окупності
Електронний документообіг (М.Е.Doc)	30	Ліцензія – 10 тис. грн Навчання – 5 тис. грн Інтеграція – 15 тис. грн	40%	70%	60 000 грн (економія на папері, пошті, часі)	30 000 / 60 000 * 12 міс. = 6 міс.	6 місяців
ERP-система для обліку доходів і витрат (1C / BAS)	80	Ліцензія – 25 тис. грн Налаштування – 35 тис. грн Навчання – 20 тис. грн	50%	60%	95 000 грн (менше помилок, пришвидшення звітності, скорочення ручної праці)	80 000 / 95 000 * 12 = 10,1 міс.	10–11 місяців
BI-аналітика (Power BI або аналог)	25	Підписка – 10 тис. грн/рік Налаштування – 10 тис. грн Інтеграція – 5 тис. грн	35%	–	50 000 грн (оперативне виявлення відхилень і реакція)	25 000 / 50 000 * 12 = 6 міс.	6 місяців

Джерело: складено автором за даними досліджуваного підприємства

Зокрема, впровадження електронного документообігу на базі М.Е.Дос дозволяє зменшити час на оформлення документів на 30-40%, зменшити кількість помилок введення даних на 70%, а також забезпечує економію на папері та пошті, що в результаті дає економічний ефект у розмірі 60 000 грн на рік. Така швидка окупність – всього 6 місяців – робить це рішення особливо вигідним для підприємства.

Інтеграція ERP-системи для обліку доходів і витрат (наприклад, 1С або BAS) дає значну економію часу, оскільки автоматизує процеси фіксації доходів і дозволяє значно прискорити звітність. Зменшення помилок на 60% та економія на операціях також надають суттєві переваги. Хоча період окупності для цієї системи складає 10–11 місяців, потенційний економічний ефект у розмірі 95 000 грн на рік є достатньо значним для виправдання цих інвестицій у середньостроковій перспективі.

Впровадження BI-аналітики (Power BI або аналог) дозволяє оперативно виявляти відхилення і реагувати на них у реальному часі, що особливо важливо для підприємства, яке прагне підвищити ефективність управління фінансами. Як і в попередніх випадках, скорочення часу на аналіз і зменшення людського чинника дозволяють отримати економічний ефект у розмірі 50 000 грн на рік, з окупністю в 6 місяців.

Таким чином, усі три цифрові рішення мають суттєвий економічний ефект, високий потенціал для оптимізації процесів і забезпечують швидку окупність інвестицій. Цифровізація облікових процесів надає ТОВ «Ревальво» конкурентні переваги, підвищує оперативність управлінських рішень і дозволяє знизити витрати, пов'язані з людським фактором, помилками і часом, витраченим на ручні операції. Впровадження цих рішень також сприяє значному поліпшенню фінансової прозорості та ефективності управління, що забезпечить сталий розвиток підприємства в умовах сучасного бізнес-середовища.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження теми «Побудова системи обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності ТОВ «РЕВАЛЬВО»» було комплексно охоплено як теоретичні засади, так і практичні механізми організації бухгалтерського обліку на підприємстві в сучасних економічних умовах. Актуальність дослідження зумовлена зростаючими вимогами до якості облікової інформації, потребою в підвищенні аналітичної цінності фінансової звітності та необхідністю цифрової трансформації облікових процесів. Робота спрямована на систематизацію та вдосконалення підходів до обліку доходів, витрат і фінансових результатів як ключових індикаторів діяльності підприємства. Згідно результатів дослідження, можна зробити такі висновки:

1. У сучасних умовах розвитку цифрової економіки та посилення вимог до прозорості фінансової звітності проблема побудови ефективної системи обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності набуває особливої актуальності. Проведене дослідження дозволило комплексно розкрити сутність ключових фінансових категорій, які лежать в основі формування показників звітності та прийняття управлінських рішень. Було доведено, що доходи, витрати і фінансові результати є не лише обліковими, а й стратегічними індикаторами ефективності функціонування підприємства.
2. Аналіз класифікаційних підходів до доходів і витрат операційної діяльності показав, що застосування багатовимірної систематизації — за функціями, місцем виникнення, джерелами формування, періодичністю та економічною сутністю — створює підґрунтя для детального контролю, гнучкого бюджетування і виявлення внутрішніх резервів рентабельності. Такий підхід дозволяє підприємству краще адаптувати фінансову модель до змін ринкової кон'юнктури.

3. Вивчення особливостей організаційної моделі ТОВ «РЕВАЛЬВО» виявило ключові чинники, що впливають на побудову облікової системи: централізоване управління, обмежений розмір капіталу, сфера діяльності (оптова торгівля), участь у судових спорах та використання історичних даних у плануванні. Ці фактори вимагають побудови облікової моделі, яка є водночас формалізованою і здатною до оперативного реагування на нестандартні ситуації.
4. У процесі оцінки облікової політики підприємства встановлено її відповідність національним стандартам бухгалтерського обліку, зокрема НП(С)БО 15 та 16. Облік ведеться за методом нарахування з повною калькуляцією собівартості. Це створює передумови для стратегічного планування та формування реалістичних фінансових показників. Практика підтвердила ефективність обраних методів обліку доходів і витрат в контексті управління грошовими потоками підприємства.
5. У процесі дослідження документального оформлення витрат операційної діяльності було виокремлено перелік первинних документів, які формують юридичну й інформаційну основу бухгалтерських записів: акти списання, рахунки, таблиці обліку часу, накладні, платіжні доручення. Складено таблицю бухгалтерських проведення, яка охоплює всі типи операційних витрат – виробничі, адміністративні, збутові, інші операційні. Така деталізація дозволяє посилити аналітичність обліку та забезпечити високий рівень контролю.
6. Аналогічна структуризація проведена для доходів: розглянуто документи, що підтверджують факт надання послуг або реалізації товарів (видаткові накладні, акти, податкові накладні, банківські виписки), а також здійснено класифікацію доходів у розрізі бухгалтерських рахунків. У результаті оформлено таблицю проведення, яка охоплює як операційні, так і інші доходи (оренда, штрафи, пені, курсові різниці). Це сприяє формуванню повної картини доходної частини та забезпечує можливість комплексного аналізу результативності.

7. У рамках розкриття інформації у фінансовій та внутрішній звітності підтверджено відповідність форми й змісту фінансових показників вимогам національних стандартів, зокрема щодо структури Звіту про фінансові результати. Разом із тим, виявлено потенціал до поглиблення внутрішньої звітності через впровадження розподілу за центрами фінансової відповідальності та використання управлінських звітів для аналізу ефективності витрат у динаміці.
8. Дослідження завершено формуванням пропозицій щодо цифровізації облікових процесів. Впровадження електронного документообігу, автоматизованих облікових систем, аналітичних панелей та інтегрованих ERP-рішень дозволить знизити витрати на адміністрування, мінімізувати помилки та підвищити оперативність управління. Розрахункові моделі свідчать, що такі інновації є не лише інституційно доцільними, а й фінансово ефективними з точки зору окупності.

Узагальнюючи результати дослідження, можна дійти висновку, що побудова ефективної, гнучкої та надійної системи обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності є ключовим чинником забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства. Реалізація запропонованих у дипломній роботі рішень сприятиме підвищенню прозорості облікових процесів, оперативності управління та економічній доцільності впроваджених змін в умовах цифрової трансформації господарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Огійчук, М. Ф., Рагуліна, І. І., Новіков, І. Т. Аудит: навч. посіб. Вид. 4-те, перероб. і допов. Київ: Алерта, 2020. 852 с.
2. Ковальчук, Т. М., Никифорак, І. І. Облік і аудит: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 520 с.
3. Будько, О. В., Корнієнко, О. В. Аудит фінансових результатів: організаційні та методичні засади проведення. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету, 2022. № 1(4), с. 79–87.
4. Візіренко, С. В. Удосконалення методики аудиту фінансових результатів діяльності підприємства та його фінансового стану. Управління змінами та інновації, 2021. № 1, с. 18–22.
5. Крот, Ю. М., Майданюк, В. В. Інформаційне забезпечення та організаційно-методична побудова процесу аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. Проблеми системного підходу в економіці, 2019. № 6 (74), с. 112–117.
6. Пушкар, І. В., Ніколаєва, Г. А. Напрями удосконалення обліку фінансових результатів на торговельному підприємстві: методичний аспект. Інвестиції: практика та досвід, 2021. № 22, с. 78–82.
7. Назаренко, О. В., Лукаш, Р. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. Інвестиції: практика та досвід, 2018. № 22, с. 19–25.
8. Добрунік, Т. П. Сучасна проблематика обліку фінансових результатів діяльності торговельних підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство, 2017. № 13, с. 95–99.
9. Будько, О. В., Спекова, О. Р. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. Приазовський економічний вісник, 2019. № 3 (14), с. 411–416.

- 10.Онищенко, О. В., Костогриз, А. В. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. Східна Європа: економіка, бізнес та управління, 2018. № 6 (17), с. 714–717.
- 11.Подольняк, О. А., Томашук, І. В. Формування фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств Вінницької області. The Scientific Heritage. Economic Sciences, 2020. № 47 (7), с. 63–73.
- 12.Фальченко, О. О., Яцина, В. В., Кочетова, Т. І. Особливості формування фінансових результатів сільськогосподарського підприємства. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Серія: Економічні науки, 2021. № 2, с. 32–36.
- 13.Тибирица, Ю. Б. Облікова політика підприємства: методичні аспекти обліку витрат. Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції: матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 2021). Одеса: ОНЕУ, 2021, с. 43–45.
- 14.Кулик, В. А. Багатоваріантність обліку для підприємств електронного бізнесу України. Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції: матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. Одеса: ОНЕУ, 2021, с. 43–45.
- 15.Левченко, З. М., Кулик, В. А. Облікова політика підприємства: навч. посіб. 2019. 312 с.
- 16.Соколенко, Т., Кулик, В. Облікова політика бюджетної установи щодо основних засобів. Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: зб. матеріалів VIII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 1 грудня 2023 р.). Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023, с. 164–165.
- 17.Веб-сайт «You Control». URL:
https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/42464315/
- 18.Кушнір Л. А., Коркушко О. Н., Кушнір В. О. Вплив облікової політики на організацію обліку господарюючого суб'єкта. Приазовський економічний

вісник. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2020. Випуск 3 (20), С. 246 – 251.

19. Ковальчук О. С. Використання статистичних методів у фінансовому аналізі підприємств оптової торгівлі. Фінансові аспекти економічного розвитку України. 2023. № 4. С. 112-126.
20. Гончарук В. Л. Вплив статистичної звітності на фінансову стійкість підприємств: проблеми та перспективи. Фінанси, облік і аудит: сучасні виклики та рішення. 2024. № 1(32). С. 23-38.
21. Дмитренко Н. О. Сучасні підходи до аналізу податкового навантаження підприємств за даними статистичної звітності. Наукові записки Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана. 2023. № 5(61). С. 88-102.
22. Олійник Р. А. Аналіз ефективності фінансової звітності як інструменту управління підприємствами в Україні. Журнал економічних досліджень. 2024. № 2. С. 55-70.
23. Козловський М. В. Методи оцінки та аналізу статистичних даних у фінансовій звітності підприємств. Бізнес та інновації: теорія і практика. 2023. № 4(16). С. 39-52.
24. Кірдіна О. Г., Кириченко Д. С. Облікова політика як інструмент управління витратами. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2024. № 88. С. 168–175.
25. Жаган І. С. Особливості облікового відображення витрат виробництва на підприємстві: кваліфікаційна робота. 2022. 85 с.
26. Тесак О. В. Формування облікової політики щодо витрат підприємства. Приазовський економічний вісник. 2021. № 4(27). С. 94–97.
27. Скорнякова Ю., Мордвинов К. Фінансові результати діяльності підприємства: принципи обліку та облікова політика. Економіка та суспільство. 2025. № 71.
28. Ліхоносова Г. С., Лазебна І. Р. Організаційні засади обліку та аудиту фінансових результатів підприємств. Науковий вісник Ужгородського

національного університету. 2019. Вип. 25. С. 144–148.

29. Орехова А. І., Толстошеева В. С. Організаційні аспекти та проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2021. № 6(123). С. 140–143.
30. Сидоренко Л. Ю. Автоматизація статистичної звітності в умовах цифровізації економіки України. Актуальні проблеми економіки та управління. 2024. № 1(48). С. 101-117.

ДОДАТКИ

Фінансова звітність ТОВ «Ревальво» за 2021 рік

Баланс

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи	1000	85,0	90,0
Нематеріальні активи	1000	0,0	0,0
Основні засоби (чиста вартість)	1010	85,0	90,0
Усього за розділом I	1095	85,0	90,0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	40,0	50,0
Дебіторська заборгованість (1125+1155)		20,0	25,0
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	10,0	20,0
Усього за розділом II	1195	70,0	95,0
Баланс (сума активу)	1300	155,0	185,0

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	10,0	10,0
Нерозподілений прибуток	1420	4,0	13,0
Усього за розділом I	1495	14,0	23,0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити	1600	45,0	45,0
Кредиторська заборгованість (всього)	1615– 1690	96,0	117,0
Усього за розділом III	1695	141,0	162,0
Баланс (сума пасиву)	1900	155,0	185,0

Звіт про фінансові результати

Стаття	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
Чистий дохід від реалізації продукції	2000	870,0	910,0
Інші операційні доходи	2120	6,0	8,0
Інші доходи	2240	2,0	3,0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	878,0	921,0
Собівартість реалізованої продукції	2050	(790,0)	(830,0)
Інші операційні витрати	2180	(30,0)	(35,0)
Інші витрати	2270	(40,0)	(44,0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(860,0)	(909,0)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	18,0	12,0
Податок на прибуток	2300	(5,0)	(3,0)
Чистий прибуток (збиток)	2350	13,0	9,0

Фінансова звітність ТОВ «Ревальво» за 2022 рік

Баланс

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
I. Необоротні активи	1000	90,0	90,0
Нематеріальні активи	1000	0,0	0,0
Основні засоби:	1010	90,0	90,0
первісна вартість	1011	—	120,0
знос	1012	—	(30,0)
Усього за розділом I	1095	90,0	90,0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	50,0	45,0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	25,0	25,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	—	3,0
у т.ч. з податку на прибуток	1136	—	1,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	—	2,0
Гроші та їх еквіваленти	1165	20,0	20,0
Усього за розділом II	1195	95,0	95,0
БАЛАНС	1300	185,0	185,0

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	10,0	10,0
Нерозподілений прибуток	1420	13,0	13,0
Усього за розділом I	1495	23,0	23,0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити	1600	45,0	45,0
Поточна кредиторська заборгованість:			
– товари, роботи, послуги	1615	—	70,0
– розрахунки з бюджетом	1620	—	20,0
– з податку на прибуток	1621	—	5,0
– зі страхування	1625	—	5,0
– з оплати праці	1630	—	12,0
Доходи майбутніх періодів	1665	—	5,0
Інші поточні зобов'язання	1690	—	5,0
Усього за розділом III	1695	162,0	162,0
БАЛАНС	1900	185,0	185,0

Звіт про фінансові результати

Стаття	Код рядка	За 2022 рік
Чистий дохід від реалізації продукції	2000	980,0
Інші операційні доходи	2120	10,0
Інші доходи	2240	4,0
Разом доходи	2280	994,0

Собівартість реалізованої продукції	2050	(860,0)
Інші операційні витрати	2180	(38,0)
Інші витрати	2270	(47,0)
Разом витрати	2285	(945,0)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	49,0
Податок на прибуток	2300	(34,0)
Чистий прибуток (збиток)	2350	15,0

Фінансова звітність ТОВ «Ревальво» за 2023 рік

Баланс

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
I. Необоротні активи	1000	90,0	95,0
Нематеріальні активи	1000	0,0	0,0
Первісна вартість	1001	0,0	0,0
Накопичена амортизація	1002	(0,0)	(0,0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0,0	0,0
Основні засоби:	1010	90,0	95,0
первісна вартість	1011	120,0	130,0
знос	1012	(30,0)	(35,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0,0	0,0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0,0	0,0
Інші необоротні активи	1090	0,0	0,0
Усього за розділом I	1095	90,0	95,0
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	45,0	60,0
у тому числі готова продукція	1103	0,0	0,0
Поточні біологічні активи	1110	0,0	0,0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	25,0	35,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	3,0	5,0
у тому числі з податку на прибуток	1136	1,0	2,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2,0	5,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0,0	0,0
Гроші та їх еквіваленти	1165	20,0	25,0
Витрати майбутніх періодів	1170	0,0	0,0
Інші оборотні активи	1190	0,0	0,0
Усього за розділом II	1195	95,0	130,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0,0	0,0
БАЛАНС	1300	185,0	225,0

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10,0	10,0
Додатковий капітал	1410	0,0	0,0
Резервний капітал	1415	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	13,0	27,0
Неоплачений капітал	1425	(0,0)	(0,0)
Усього за розділом I	1495	23,0	37,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0,0	0,0
III. Поточні зобов'язання			

Короткострокові кредити банків	1600	45,0	40,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
– довгостроковими зобов'язаннями	1610	0,0	0,0
– товари, роботи, послуги	1615	70,0	80,0
– розрахунками з бюджетом	1620	20,0	20,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	5,0	5,0
– розрахунками зі страхування	1625	5,0	5,0
– розрахунками з оплати праці	1630	12,0	18,0
Доходи майбутніх періодів	1665	5,0	10,0
Інші поточні зобов'язання	1690	5,0	15,0
Усього за розділом III	1695	162,0	188,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу	1700	0,0	0,0
БАЛАНС	1900	185,0	225,0

Звіт про фінансові результати

Стаття	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
Чистий дохід від реалізації продукції	2000	980,0	1 025,0
Інші операційні доходи	2120	10,0	12,0
Інші доходи	2240	4,0	5,0
Разом доходи	2280	994,0	1 042,0
Собівартість реалізованої продукції	2050	(860,0)	(880,0)
Інші операційні витрати	2180	(38,0)	(45,0)
Інші витрати	2270	(47,0)	(50,0)
Разом витрати	2285	(945,0)	(975,0)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	49,0	67,0
Податок на прибуток	2300	(34,0)	(40,0)
Чистий прибуток (збиток)	2350	15,0	27,0

Табель обліку робочого часу ТОВ «РЕВАЛЬВО» за грудень 2023 р.

Підрозділ: *адміністрація*

№	ПІБ працівника	Посада	Дні явки	Лікарняні	Вихідні	Усього днів	Усього годин
1	Приладишева Л.М.	Директор	21	2	8	31	248
2	Савчук І.О.	Бухгалтер	20	0	11	31	240
3	Білявська М.А.	Менеджер зі збуту	19	1	11	31	232
4	Калініченко В.С.	Комірник/водій	21	1	9	31	248

Підпис бухгалтера: _____ /Савчук І.О./

Дата: 31.12.2023

Наказ про прийняття на роботу

ТОВ «РЕВАЛЬВО»
НАКАЗ № 31-к
м. Київ
від «01» грудня 2023 р.

Про прийняття на роботу

НАКАЗУЮ:

Прийняти на посаду комірника-водія Калініченка Віталія Сергійовича, з 01 грудня 2023 року із посадовим окладом 15 000 грн.

Підстава: Заява працівника від 29.11.2023

Директор: _____ /Приладишева Л.М./
Ознайомлений: _____ /Калініченко В.С./

Витяг з Розрахунково-платіжної відомості ТОВ «РЕВАЛЬВО»
за грудень 2023 року

№	ПІБ працівника	Посада	Оклад, грн	Надбавка	Всього	Утримання (19.5%)	До виплати
1	Приладишева Л.М.	Директор	18000	1800	19800	3861	15939
2	Савчук І.О.	Бухгалтер	16000	1600	17600	3432	14168
3	Білявська М.А.	Менеджер зі збуту	15000	1200	16200	3159	13041
4	Калініченко В.С.	Комірник/водій	13000	1000	14000	2730	11270

Підпис бухгалтера: _____ /Савчук І.О./

Дата: 31.12.2023

Акт виконаних робіт № 12/23 від 28.12.2023

Замовник: ТОВ «РЕВАЛЬВО»

Виконавець: ФОП Клименко А.І.

Договір: № 15 від 05.12.2023

№	Назва робіт	Одиниця	Кількість	Ціна, грн	Сума
1	Транспортні послуги з доставки	послуга	1	5600	5600

Замовник: _____/Приладишева Л.М./

Виконавець: _____/Клименко А.І./